در عليه ده غلطه ده (آرهولك) غزته سى اداره خانه سنه

ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղրշ.
» » վեցամսեայ 70 »
» » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրք.
» » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրութեան:

20 ՓԱՐԱ.

ԻՐԵՆՔ ՊԷՏՔ Է ՄՏԱԾԵՆ

Զանազան առիթներով երբեմն երեւան կ'ելլէ Ուսուցչաց Հանգստեան Սնտուկի մը հաստատութեան խնդիրը՝ երբ ցաւալի պարագայ մը պատահի. կ'ընծայէ իբրեւ բերելու անոր պէտքը, ինչպէս էր դժբաղդ Դաւիթ Սարգիսեանի դառնալէտ մահը: Բայց ինչ որ ամէնէն աւելի ցաւալի է բոլոր այդ պարբերական երեւոյթներուն մէջ որոնք ի յայտ կու գան մերթ ընդ մերթ օրուան կարեւորութիւն ստացող այդ խնդրոյն շուրջը, այն անզգայ անտարբերութիւնը չէ որ քարացուցած է անխտիր ամէնուն սիրտը և չէ ձգած որ գոնէ մէկ բարերար ձեռներէցութիւն ունենայ այդպիսի սնտուկի մը հաստատութեան առաջին դրամագլուխը մէջ տեղ բերելու, այլ այն ակնկալու անշարժ դիրքն է զոր ուսուցիչները իրենք բռնած կը կենան հանդէպ իրենց վերաբերող այդ խնդրոյն, սպասելով որ ուրիշները խորհին, մտածեն և գործադրեն իրենց ապագան ապահովցնելու ծառայող այդքան կարեւոր գործ մը, որպէս զի իրենք անաշխատ վայելեն առանց յոգնութեան և աշխատութեան:

Ասով ըսել չենք ուզեր թէ հազիւ չորաբեկ հացի մը բաւող ամսականներով ապրելու ստիպուած խեղճ ուսուցիչները որ մեծամասնութիւնը կը կազմեն իրենց դասակարգին՝ կարող են լուրջ և գործնական բան մը ընել իրենց ապագային համար, քանի որ ոչ իսկ իրենց ներկան ապահով կամ փոխացուցած է. բայց և այնպէս չենք կրնար ընդունիլ թէ իրաւունք ունին այսպէս բոլորովին անտարբեր հանդիսատես մնալ այն երբեմնակի կարեւորութեան որ կը տրուի այս խնդրոյն, մինչ ամէնէն կարեւորն է որ իրենք մտածեն աւելի: Եւ եթէ չեն կրնար արդիւնքի մը վերածել իրենց մտածմունքները, գէթ ծրագիրներ կազմելու համար խորհիլ, խորհրդակցիլ, գաղափար յղանալ, և միջոցներ ալ որոնե՞լ ալ չեն կրնար: Գոնէ տեսնուեցա՞ւ ցարդ թէ ուսուցիչները իրենք օր մը մէկտեղ եկան, ընկերակցութիւն կազմեցին, կամ գումարում ըրին խնդիրը ուսումնասիրելու և ծրագիր մը յօրինելու համար — Ոչ:

Ասկէ զատ, միթէ նոյն իսկ իրենց սեպհական միջոցներու սահմանին մէջ բնա՞ւ հնարաւորութիւն չկայ գէթ համեստ բաղկցընաւորութիւն մը ընելու և առաջ բերելու, որպէս զի հետզհետէ աճի և զօրանայ: Ի՞նչ գաղափար պիտի կազմեն ուսուցիչ չեղողները ի տես ուսուցիչներու այս անհոգ սպասողականութեան, մինչ խնդիրը իրենց համար է: Միթէ ամէնէն հասարակ գործաւորական դասերու կազմած շահակցական միութեանց նման ընկերակցութիւննե՞ր ալ չեն կրնար կազմել մեր ուսուցիչները, որ բնականաբար մտքի և սրտի աւելի բաղկացած կը համարուին: Կամ գոնէ պարզ խնայողական սընտուկներու նման բանե՞ր ալ չեն կրնար ընել, որպէս զի կարելի եղածին չափ խնայողութիւններով բան մը մէկդի դնեն իրենց նեղ օրերուն համար: Մեր կարծիքով, ոչ ինչ կրնայ սպասուիլ այս խնդրոյն յաջողութեան համար մինչեւ որ ուսուցիչները իրենք նախաձեռնարկ չըլլան գործին և հիմը նախ իրենք չդնեն. որքան ալ համեստ կ'ըլլայ՝ թող ըլլայ առաջին դրուած հիմը, բաւական է որ անգամ մը դրուի: Անշուշտ ուսուցիչները կը յիշեն արտոյտին առակը որ իր ձագերուն պատուիրեց հեռանալ իրենց պատսպարանէն ա՛յն ատեն միայն երբ այգիին տէրը ինքը անձամբ գար խոտերը քաղելու, զի քանի որ ուրիշի ձեռքով գործել մտադրուէր, ձագերը վախնալու տեղի չունէին: Նոյնպէս այս պարագային մէջ ուսուցիչները գիտնալու են թէ մինչեւ որ նախ իրենք ձեռնարկութիւն մը չընեն իրենց ապագան ապահովելու սահմանուած այս խնդրոյն մէջ, և սպասեն որ ուրիշներ ընեն, զոր օրինակ Ուսումն. Խորհուրդ կամ Պատրիարքարան, եալլն, թո՛ղ աղէկ գիտնան թէ բան մը ըլլալիք չունի: Ուստի եթէ կ'ուզեն իրենք որ բան մը ըլլայ, նախ իրենք պէտք է մտածեն և գործեն:

Եւ որպէս զի վերացական բան մը ըսած չհամարուինք, աւելորդ թելադրութիւն մը ըրած չենք նկատուիր եթէ ըսենք որ Ա.—Կարողները—եթէ երբեք կան—պէտք է իրենց կեանքը ապահովագրել տան. Բ.—Այդ դիւրութիւնը չունեցողները—և դժբաղդաբար գիտեմ թէ շատերը այդ կարգէն են—թո՛ղ ջանան 20ական 40ական փարայ խնայելով քառորդ ոսկիներ կազմել, գիտնալով թէ Օսմ. Պանքան այդպիսի փոքրիկ գումարներ անգամ ի պահ կ'ընդունի. Գ.—Ուսուցչական միութիւն մը կազմելով միայն յանձնաժողով մը ընտրել պաշտօն տալով անոր խորհիլ, մտածել և ծրագիրներ յղանալ գործադրելու համար «Հանգստեան» սընտուկի մը հաստատութեան անհրաժեշտ պէտքը:

ԲՈՒՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻՑ

ԴՈՒԽԱԲՈՐՆԵՐԸ

ԿԱԶԷԼՍԿ, 1 Մարտի 1900

Այնքան էլ ոչ հեռու ժամանակներում, մի ինչ որ ռուս (անունը մոռացել եմ) սկսում է քարոզել մի աղանդ, որը հիմք ունէր քրիստոնէական պատուիրանները և պահանջում էր իր անդամներից անպայման և տառացի կատարումն այդ պատուիրանների, առանց սակայն որ և է ծէս, որ և է եկեղեցի և սրբութիւն ընդունելու:

«Ամէնքը հաւասար են. իւրաքանչիւրը պարտ է օգնել իր նմանին. բաժանել իր ունեցածը. չսպանել, չգողանալ, սուտ չխօսել, չմորթել ոչ մի կենդանի արարած ուտելու համար. գործածել բացառապէս բուսական ուտելիքներ. հագնել պարզ. սահմանափակել աշխարհային ունայն ցանկութիւնները» — ահա աղանդի հիմնական օրէնքները:

Այդպիսի մի փիլիսոփայութիւն, այդպիսի մի քարոզութիւն ԺԹ. դարում, ուր գոյութեան կռիւը հասել է զարհուրելի չափերի, և մարդը քիչ է մնում իր դիմացինի միսը ուտի նրա ձեռքին պատառը խլելու համար, անկարելի էր սպասել որ յաջողութիւն և գործադրութիւն գտնի. մինչդեռ աւելի լուսաւոր երկրներում դարերի ընթացքում քարոզել այդ հաւասարութիւնը, քարոզւում հռչակաւոր փիլիսոփաների, գիտնականների, կրօնաւորների կողմից, մնացել են «ձայն բարբառոյ յանապատի», և հանդիպել են ժայռի, որին դեռ շատ դարեր են պէտք փշրելու համար:

Սակայն ինչ որ այդ բոլոր հանճարեղ մարդիկ չկարողացան անել քաղաքակիրթ ազգերի մէջ, յայտնւում է մի փոքրիկ համայնք Կովկասի անկիւններից մէկում որ ընդունում է այդ քարոզութիւնը և ուզում է ապրել նրա պահանջներին համեմատ:

Կառավարութիւնը որ սկզբներում այնքան ուշադրութիւն չէր դարձնում այդ աղանդի ծագման, նրա քարոզողների և հետեւողների վերաբերութեամբ, յանկարծ երես առ երես է գտնւում մի երեւոյթի առաջ, որը նա չէր կարող ոչ մի դէպքում թոյլ տալ, եթէ չէր ցանկանում իր գոյութեան հիմը խախտել:

Մարդիկը բացարձակապէս մերժում են զինուոր տալ, առարկելով որ նրանք ինչ հանգամանքում էլ լինի հրացան ձեռք չեն առնի և մարդ չեն սպանի: Սկսում են նրանց համոզել որ անկարելի է այդպիսի անաֆօրիզմ. որ Ռուսիան պաշտպանելու համար անպայման պէտք են զինուորներ, առանց որի Ռուսաստանում աւերմունք և թշուառութիւններ առաջ կը գան. բոլորն ի զուր: Ոչ սպառնալիք, ոչ խոստում, ոչ համոզում չեն օգնում և ամբողջ համայնքը կին, երեխայ բոլորը յայտնում են որ այդ իրենց վերջնական վճիռն է, և մահն անգամ չի կարող նրանց յետ կանգնեցնել իրենց անյողդողդ որոշումից:

Երբ խաղաղ միջոցներ ոչ մի նպատակի չեն հասցնում, կառավարութիւնը այն ժամանակ հրամայում է մի մասին դրանցից քշել Սիբերիայի խորքերը, իսկ միւս մասին հեռացնել իր երկրի սահմաններից ընդ միշտ:

Բազմաթիւ Դուխաբորներին պատկանող շէն և հարուստ գիւղեր ոչնչացան. հարիւրաւորները դրանցից ուղարկուեցան Սիբերիա և հարիւրաւոր ընտանիքներ նոյնպէս անցան Կանադա, ուր նրանց համար հողեր էին ձեռք բերուած:

Գրաֆ. Տոլստոյ, որը իր գաղափարների մի տեսակ իրագործումը տեսնում էր այդ փոքրիկ համայնքում, որը փակագծում ասենք, աւելի առաջ էր ընդունել նրանց, քան նշանաւոր հեղինակը կը յայտնէր իր միտքը, իր քարոզութիւնները, ամենաեռանդուն մասնակցութիւնը ունեցաւ նրանց Կանադա տեղափոխութեան օգնելու գործում: Այն 12,000 րուբլին որ կոմսը ստացաւ որպէս гонорар «Նիվա» շաբաթաթերթի խմբագրութիւնից ի. Յարութիւն վէպի համար, ամբողջովին փոխադրւեց Բաթումում գտնւող ընկերութիւններին տալու, Դուխաբորների տեղափոխութեան վարձի հաշւում:

Մի փոքր մասը միայն Դուխաբորներից որ հրաժարուեցաւ իր դաւանանքից, համաձայնելով մասնակցել ընդհանուր զինուորագրութեան, մնաց երկրում. իսկ մնացած մասերը ցրուեցան զանազան կողմեր:

Ահա թէ ինչ է պատմում ռուս բժիշկներից մէկը, որ Եակուտեան նահանգը (Սիբերիայում) աքսորուած Դուխաբորների կանանց և երեխաներին ուղեկցում է եղել, կառավարութեան կողմից, մինչեւ նշանակուած տեղը:

«Հանդիպումը—ասում է բժիշկը—որ ինձ զարմացրեց ոչ մի առանձին ուրախութիւն առաջ չբերեց: Երեւում էր ընդհակառակը մի տեսակ ծածկուած թախիծ, տրտմութիւն, վիշտ: Ամուսինները և եղբայրները հանդիպելով իրենց կանանց եւ քոյրերին կա՛րծես յիշում էին իրենց հաւաշալի ծննդավայրը հեռու Անդրկովկասում: Մտնելով իրենց համար այդ օտար երկիրները զգում էին որ այլ ևս կորչում են, հեռանում են ընդ միշտ բոլորից, ինչ որ իրենց համար թանգ էր, քաղցր և սիրելի: Աւելացրէք դրան որ նոր հայրենիքը հանդիպում էր նրանց մռայլ կերպարանքով: Երբ մտանք Եակուտսկ մայիս 31 էր. ձիւն էր գալիս: Խեղճ կանայք ակամայից բացագանչում էին Օ՜... սարսափելի է, տարուայ այս ժամանակը և ձիւն:

Կրօնական այդպիսի մի գաղափարով լցուած այդ հասարակ գիւղացիք իրենց երեխաներով և կանանցով — ասում է Սօկօլիկով — ներկայացնում էր մի համայնք որ իր մասնաւոր և թէ հասարակական կեանքում չափաւոր է, ազնիւ, և բարոյական: Նրանք ոչ միայն չեն վրէժխնդիր մարդկանց (եղբայրներին) այլ նոյն իսկ չեն պաշտպանւում երբ նրանցից նեղւում են. այսինքն չարիքին բռնութեամբ չեն դիմադրում: Դուխաբորները չեն ընդունում եկեղեցի և ծիսակատարութիւն. միայն խիստ կերպով հետեւում են վեգետարիականութեան, նոյն իսկ ձուկը չուտելով: Ծխախոտ չեն ծխում: Գինի և օղի չեն խմում: Ամուսնութիւնը նրանց մէջ ազատ և քաղաքական է բայց նրանց անչափ հեզութիւնը, համբերութիւնը և ներողամտութիւնը դէպ ի միմեանց de facto նրանց ամուսնութիւնը դարձնում է անքակտելի: Ուսում և գրագիտութիւն Դուխաբորները չեն մերժում, բայց և այնպէս մեր ուսումնարանների վրայ նայում են թերահաւատութեամբ մտածելով որ նրանք կարող են կրօնական և բարոյական սխալ դաստիարակութիւն տալ երեխաներին: «Մի սպաներ» պատուիրա՛նքը նրանք ընդունում են բառի բուն նշանակութեամբ և դրա համար հրացան նրանք երբեք ձեռք չեն առնի, հրաժարուելով ամէն մի զինուորական վարժութիւնից: Աշխատանքը ընդունուած է որպէս կեանքի նշանաբանը, և նրանց հասարակութիւնը ընդունելով որ բոլոր մարդիկ եղբայրներ են, մասնաւոր սեփականութիւն չի ընդունում: Գաղթականութեան և աքսորի վրայ նայում են Դուխաբորները, որպէս խաչի, որը տանում է մարդկանց դէպ ի հոգեւոր փրկութիւն. դրա համար նրանք ճանապարհի նեղութիւնները և ամէն տանջանք տանում են ուրախութեամբ, առանց երբեք իրենց վիճակի վրայ տրտնջալու: Թշուառութիւնը, տանջանքը, մահը և կեանքի բոլոր ձախորդութիւնները բարձրացնում են միայն աղանդի բարոյական ոգին, Դրանից առաջ է գալիս Դուխաբորների անպայման սէրը դէպ ի միմեանց. խաղաղութիւն և հոգեկան անդորրութիւն ամբողջ համայնքի մէջ: Նրանք կարծես մահուան բալխում լինեն հաւաքուած, լի սիրով և ներողամտութեամբ:

ԱԲԷԼ ԱՊՐԷՍԵԱՆՑ

ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐ

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ, 25 mars 1900

Ինչպէս փոթորկի ատեն, շոգենաւի մը տատանումները ու ծայրօրօրումները իր պահոցէն՝ լեարդէն դուրս կը պոռթկացնեն աղտոտ ու լեղի մաղձը որ մարմնոյ յօրինուածքին մէջ մահամահ թալուկ մը ու կոտրտուք մը կը տարածէ, նոյնպէս ազգի մը բարոյական կեանքին մէջ պատերազմը իր արտասովոր ցնցումներով մինչեւ այն պահուն թաքուն մնացած տգեղութիւններ երեւան կը բերէ:

Խորհող մտքերը — Աֆրիկէի ծայրագոյն անկիւնէն տեղացող չարագուշակ լուրերուն դադարումովը — իրենց անօրինակ ու դժնդակ պրկումը կորսնցուցած, ամփոփուելու ջանքի մը մէջ, անհանգիստ կը զգան ինքզինքնին՝ ախտանիշներու շարքի մը ի տես: Երակներու մէջ աթեան մէջ հոսող արիւնը վարակող ջերմը մորթի վրայ կարմրութիւններով ու մանրայտումներով կը յայտնուի. Նմանապէս Անգլիոյ մէջ պատահած կարգ մը գրեթէ աննշան դէպքեր ներքին հիւանդութեան մը ախտանիշները կը հանդիսանան:

Մամուլը, որ ամէնէն լուրջն ու պաշտպանը ճանչցուած էր մինչեւ այսօր, խելակորոյս, իր զառանցանքի ժամերը ունեցաւ. կէս բէնիոց թերթեր ծնան ամէնուրեք ժողովուրդին թերթը արծարծելու, ու օրերով իրենց լորձունքով ու թոյնով բեղցուած չունենը փշեցին երկրին վրայ. ամէն շաբաթ նոր զոհ մը ինտռակցին բարոյական կախաղանը հանելու ու իրենց սիւնակներուն մէջ կարգ մը յարգուած, սիրուած, հիացումի առարկայ եղող անուններ ցեխի ու աղտեղութեան մէջ քաշկռտեցին: Ուրիշներ վախէն ծայրեցիօրէն չարաշուք խրտուիլակը ձօձեցին ազգին աչքերուն, և օրերով տեսակ մը սարսափ տիրեց սրտերու մէջ՝ վայրկեանէ վայրկեան ակնկալուող տխուր լուրի մը սպառնալիքին ու Անգլիոյ վրայ արշաւանքի մը ակնկալութեան մէջ:

Մամուլին այս խանթարման արդիւնքը շուտով զգալի եղաւ. անոնց չտարութիւնը (intolérence) ամբոխին փոխանցեցաւ, այս ամբոխը որ միշտ յարգող եղած էր անհատական առանձնաշնորհներու, որ ամէն մէկուն խօսելու իրաւունքը պաշտամունքի մը հասցնելով ընդհանուր հիացում գրաւած էր, խուժանի, կատաղի ու յիմար խուժանի մը փոխուած, խաղաղութեան ի նպաստ գումարուող միթինկները ցրուեց, հաշտութեան վրայ ճառողները քարի ու կղմինտրի տեղատարափով մը փողոցներուն մէջէն հալածեց ու անոնց տուներն ալ քարկոծեց: Այն լրագիրները որոնք Տրէյֆիւսեան ճգնաժամին պաշտօն փրանսական խուժանի յուզումներուն վրայ կը խնդային ու միթինկներու կռիւներով ու խռովութեամբ ընդհատուելուն դէմ կը բողոքէին, անփոփոխ կը դիտեն ներկայ դէպքերը: Իսկ այն թերթերը որոնք բացառութիւնը կը կազմեն ու ի սէր իրենց անաչառութեան համբաւին կը պաշտպանեն ամբոխին ու անոր չարաճճի բռնկածներուն մտածել ու հանդարտ կենալ, անարգանքի ու նախատինքներու միայն կ'արժանանան:

Գաղափար, Խորհրդարանին մէջ, ի պաշտպանութիւն ազատական երեսփոխաններուն, կերպով մը քաջալերութիւն կարդաց, ապակիները կոտրող խուժանին. թէպէտ անոնց վարմունքը կը պարսաւէր, սակայն, կը յաւելուր, պէտք է որ ճառողներն ալ իրենց տեսութիւններուն հանգամանքները լաւ նկատեն ու եա կենան արտաբերելէ տեսութիւններ որոնք ժողովուրդին զգացումները կը վիրաւորեն...

—Ես որ սրտիս խոր էն կը հաւատամ, կ'ըսէր ինծի անցեալ օր Անգլիացի մէկ բարեկամս որ տեղային կարեւոր օրագրի մը խմբագիրներէն է, թէ այս պատերազմը որքան ալ անտեղի՝ դարձեալ արդար նկատումներով սկսուած է, կը գայթակղիմ այս անկարգութիւններու լուրերը կարդալով ու մանաւանդ Պալֆուրի ջատագովումը: Օտարական ազգերու աչքերը մեր վրայ սեւեռուած են այս պահուս: Անոնք, ի բնէ մեզի թշնամի, պիտի հետեւցնեն թէ այս բռնութիւնները պարզապէս մեր անարդարութեան գիտակցութենէն յառաջ կու գան, ու հաւատացէք ինծի, դուք որ բաւական կը ճանչնաք զմեզ. չէ՛, չէ՛, այնպէս չէ:

Ու գլխու յուսահատ շարժումով մը հեռացաւ:

Բայց ինչ որ ընդհանուր զայրոյթ ու մխլուանք կը պատճառէ հոս՝ այն ալ բանակին մատակարարներուն այն մասն է որոնք իրենց խարդախուած ու ապականուած ապրանքները ուզած են ու կրցած են ընդունիլ տալ պատերազմական նախարարութեան: Նման այն աֆրիկեան սգազգեստ Չղջիկներուն որոնք իրենց զոհին արիւնը ծծած ատենին իրենց թեւերովը կը հովահրեն ու կը զովացնեն անոնց մարմինը, այս վաճառականներն ալ անուղղակի ու մահ միասին կը ծախեն: Ու անէծք մը կը թափի անոնց գլխուն. եւ երբ այդ անէծքը Երեսփոխանական Ժողովին մէջ իր արձագանքը գտաւ, պատասխանատու նախարարը, որուն բարկութեամբ կը հարցուէր թէ ի՛նչպէս կ'ըլլայ որ այն միեւնոյն անձէն որուն խարդախութիւնը անգամ մը փորձուած էր, կրկին ապրանք գնուած էր, անմեղօրէն, միամտօրէն խոստովանեցաւ թէ անկարող էր նմանօրինակ եղելութիւններու առաջքը առնել, քանի որ այն անձը այսօր Սմիթ անուան տակ կօշիկ կ'առաջարկէր ու վաղը Պրաուն մականունին տակ դեղահատ, ու ամբողջ օր մը Անգլիա, իր զայրոյթը մոռցած, անկարողութեան այս խոստովանութեան վրայ հրճուանքի ժամեր անցուց:

Բայց խնդիրը ծանր հետեւութիւններ ունենալ կը խոստանայ. այս խարդախութիւններու անարգել գործադրումը չենթադրե՞ր մեղսակիցներ կառավարական պաշտօնեաներուն մէջէն. արդեօք մօտալուտ պզտիկ Բանամա՞ մը կը պատրաստուի:

Անգլիական ազգին հին, աւանդական յատկութիւնները, խորհուրդ պատի մը պէս, քայքայիլ կը սպառնան: Ճինկօներու պոռչտուքներուն տակ զինուորագրութիւնը կը վիճարանի ամէն ուրեք, մասնակիցներու յարաճուն կրկնապատկումով մը. բանակի մը պէտքը ամբողջ երկիրը բանակատեղի մը վերածելու գաղափարը կը ծնէ: Դարաւոր խանութպանը որ իր ապրանքներովը աշխարհակալած էր մինչեւ հիմա մեծ յաջողութեամբ, թնդանօթը կ'ուզէ գոռացնել փառասիրական սխալ ըմբռնումով մը: Կամաւոր զինուորը, որ ծաղրով ընդունուած էր միշտ, յանկարծ հերոսի կարգը անցաւ: Իռլանտացին իր արհամարհանքի անկիւնէն պաշտամունքի պատուանդանին վրայ բարձրացուցին. որովհետեւ բրիտանական բանակին մեծամասնութիւնը կը կազմէ ան, և անոր ծիրանագոյն արիւնովը կայսրութեան փառքին պատմութիւնը կը գրուի, ու իր արիւնին կարմիրին փոխարէն թագուհին արտօնեց անոր կրել, Ս. Բաթրիքի տօնին օրը, Շամրօքի կանանչը, առուոյտի խաչաձեւ տերեւը, արտօնութիւն մը որ տարիներէ ի վեր Իռլանտացւոց բաղձանքը կու գար իրագործել: Այն միտ թեան նշանն էր Շամրօքը զոր զմրուխտէ կղզիին բնակիչը, խիզախ կաթոլիկ, ընտրած էր իր քրիստոնէութեան յարած օրէն ի վեր, այդ տերեւը Աստուածային Երրորդութեան մէկ ճշգրիտ պատկերացումը ըլլալուն: («Ինչպէս երեք ճիւղերը որ երեք ըլլալով հանդերձ մէկ տերեւ մը կը կազմեն», ըսած էր Ս. Բաթրիք):

Ու երբ Իռլանտացի զինուորին արգիլուեցաւ ա՛յն կրել սուրբին տօնին օրը, խռովութիւններու ու վէճերու առ վերջ շարք մը ունեցաւ: Բայց Իռլանտացին, ի բնէ կրակոտ ըլլալու դատապարտուած, իր բանաստեղծ երեւակայութեամբը իսկ կրկին գործնական, թագուհիին այս շնորհալի արտօնութիւնը քիչ մը պաղութեամբ ու բաւական քրթմնջելով ընդունեց, լաւագոյն պիտի սեպէր ան նուազ տուրք վճարել ու [illegible] լուծէն ազատիլ: Թագուհին իր գոհունակութեան ապացոյցը ուզեց աւելի բացայայտ ընել. ու որոշեց Իռլանտա երթալ այն օրերը զորս սովոր էր Միջերկրականի արեւուն եզերքը անցնել:

Այս երկու լուրերը, անցեալ շաբթու մէջ միասին հրատարակուելով մեծ եռանդ մը յառաջ բերին: Մարտ 17ի շաբաթ օրը Ս. Բաթրիքի օրը, Մանչէսթըր, — Անգլիոյ ամէնէն նուազ հայրենասէր ու ցոյցերու մէջ ամէնէն յետադէմ քաղաքը, — կանանչի մէջ կը խայտար. կանանչ դրօշներ, լամբակներու վրայ առուոյտի փնջիկներ, խաչաձեւ վարդանշաններ. կանանչ, կանանչ, կանանչ, գոյն որ երկնքէն թափթփող ձիւնի հատիկներուն մէջ գարնան խուսաւոր սկիզբ մը. և տարօրինակը հոն է որ Անգլիացին, Սկովտիացին ու Ուէլզը (Կալլէսցի) մանաւանդ կանանչին սիրահարած կը թուէին: Տղու մը պէս որ ժամերով՝ իրեն մերժուած խաղալիքի մը համար՝ լալէ վերջ, մէկդի կը նետէ իսկոյն երբ իր ձեռքը տրուի ան վերջապէս, Իռլանտացին ալ շուարած ու քիչ մըն ալ սրտնեղութեամբ կը դիտէ կանանչի այս զեղխութիւնը:

Այն իրիկունը Իռլանտացիներուն մէկ խնճոյքին հրաւիրուած էի. ամէնքս ալ կանանչով պճնուած էինք. սրահն ու սեղանը նոյն գոյնով զարդարուած: Երբ բաժակաճառերու շարքը սկսանք, յանկարծ հրաւիրեալներէն մէկը ոտքի ելլելով, լրջաբար, զգաստ չեշտերով սապէս խօսեցաւ.

—Ի նկատի առնելով որ Անգլիացիք մեր Շամրօքը իբր ազգային նշան իրենց իւրացուցին, կ'առաջարկեմ որ մենք, Իռլանտացիքս, այլեւս դադրինք Շամրօք կրելէ, իբր բողոք անոնց ոտնձգութեան դէմ:

Եւ ամէնքը ծափահարեցին:

Շ. ՇԱՒԱՐՇ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ՕՐԻՆԱՄՈՒՏԻ ԱՐԿԱԾԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Խեղճ Օրինամուտցիները մարտ 1ի գիշերուան առաջին պահուն, որ ատեն ձիւնոտ անձրեւ մը զով հովերու շունչով, սոսկալի ուրական մը փրցնելու սպառնալիքը կ'ընէր, հարիւր տուն մէկէն մեծ ճիչով անհնելի արկած մը լացին, որուն տպաւորութիւնը անմիջական ցնցումով, բոլոր քաղաքին սուգը եղաւ ու պիտի մնայ, որքան այդ թաղեցիները յամառին իրենց տուները այդ վտանգաւոր դիրքին վրայ պահել, ու որքան այդ տուներուն վերեւը ցցուող ժայռերը մնան հոն:

Օրինամուտցիները ուրիշ ատեններ ալ տուժեր են այդ դաժան, զառ դիրքին երեսէն, ուր տուները մէկմէկու վրայ սարդի ոտքերով կառչած՝ բերդէն փրթած ընկոյզի չափ քարն ալ միշտ աղէտ մը տարեր է անոնց տանիքներուն վրայ. բայց անցած շաբթուան դէպքը, որուն զոհ գացին չորս տուներ իրենց բնակիչներովը՝ տասը հոգի, սիրտ կտրտող տեսարան մը հանեց երեւան: Երեւակայել երկու հարիւրէն աւելի խոշոր գերեզմանաքարի ահագնութեան մէջ եղող միակտուր ժայռ մը՝ աւելի ճիշդ քարէ լեռնակ մը, որ դարեր առաջ բերդին տակէն մոլուած ու եկած՝ կանգուն կը մնայ այդ տուներուն վերեւ դին, ցից կոթողի մը դիրքովը: Այս կերպով, այս տեղ, սան մը համար ալ ըսին, երկար ատեն, ամուրեկէ, բնական պատի ծառայութիւնը կ'ընէ: Տունը կը փլի, կ'ամանայ, ժայռը մինակ կը մնայ, ձիւնին, անձրեւներուն տակ օրէ օր աստիճանաբար ծռելու վիճակ մը կ'առնէ, առջեւի տուներնը կը տեսնեն ալ այսպէս, բայց խելք բեր որ խոհեմութիւն գնահատէ: Ու ահա անհոգութեան տուժ էր հետեւանքը: Գացինք մենք ալ տեսանք եղածը: Կործանած չորս տուներն ալ հին օրի կոխկռտուած հողակոյտ մը կը ձեւացնեն, որու երեսին հոս հոն կոտրտուք գերաններ, մարդակեր պաստահաններու ծածկած շրջանակներ հողին մէջ կիսամէջ, ու ձեղունի կտորուանքներ հողէն դուրս խոյացող ծայրերով, երկրաշարժէ ծնած աւերք մը կ'երեւցնէին թաղին այդ մասը:

Ժայռը մոլեգնած դեւի մը անկումով բան մը չէր զգար իր քովը անցած դարձածէն, ու իր զոհերը իր կուրծքին ներքեւ առած էր անխղճօրէն: Այդ միջոցին անոր մէկ քովէն ծառացող մուխ մը, այրած քարէն ու միսի ճենճերով ցաւագին իրականութիւնը կը ցուցադրէր աչքերուս: Փլատակներուն տակը մնացողներն են որ կը վառեն կ'ըսեն, սիրտ չի դիմանար ու մենք շուտով մը դուրս գալով պատահարին վայրէն, տեղերնիս կը դառնանք. վայրկեանին մեր յուզմունքը, սիրտ ճմլող անկարելի կ'ըլլայ բացատրել. Վերջը, լսեցինք որ, մեռածներուն մարմինները հողերուն մէջէն հանելով գերեզման փոխադրեր են: Տաւնին ալ վիճակը այնպէս է եղեր որ նոյն իսկ իրենց տէրերէն ալ չեն ճանչցուած, աւրուած կազմալուծուած են այնպէս, ինչպէս թէ անոնք մեծ կէտի մը փորին մէջ մարսուելէ ետքը դուրս փոխուած ըլլային:

Թաղին գայմագամ ալէշը, Ասորի, լատին Ապուննարը, քաղաքին քրիստոնեայ, իսլամ հասարակութիւնը այն պահուն ու հետեւեալ օրերը այս դուռ հայաբնակ թաղը երթալով կարեկցութիւններ յայտնեցին Օրինամուտցիներուն ու դժբաղդ զոհերու տէրերուն մասնաւորապէս:

Անոնց քով չեկողը չերեւցողը առաջնորդ Պետրոս վարդապետը եղաւ միայն:

Մէկը ատ օրերը ըսած է եղեր անոր թէ՛ Հայր Սուրբ, Օրինամուտցիները ճարերնին հատած, որովհետեւ ա՛լ չեն կրնար կենալ այդ վտանգաւոր տեղը, պիտի փոխադրուին, ուրիշ տեղեր պիտի ցրուուին. կառավարութեան կողմէն ալ անոնց այդ տեսակ աջակցութիւն մը եղեր է. մէյ մը դուք ալ չելլէ՞ք քաղաք, այդ խեղճ թաղեցիներուն, որոնք մեծ մասով աղքատ են, հալերնին չի հարցնե՞ք անգամ մը:

—Ինչ է եղեր կ'ըսէ, տղա՛յ խուլվո-տե՞ր են, ինչո՞ւ այդ տեղերէն կը փոխադրուին,

—Ջե՛ս լսեր, կ'աւելցնէ խօսակիցը, անցածները քար մը եկաւ խեղճերուն վրայ, չորս տուն կործեց լմնցուց, տասը հոգի ալ մեռան:

—Ի՞նչ ըսեմ:

—Մեռնիլը խօսք է Հայր Սուրբ. ասոնք մեռեր են. թաղին վրայ շատ մը ուրիշ քարեր կան եղեր, որ այսօր վաղը անձրեւներէն քրքրուելով վար պիտի գան ու ամբողջ թաղը պիտի կործանեն:

—Շատ կը վավագներ, կ'ըսէ վարդապետը ու խնդիրը կը վերջացնէ:

Խարբերդ ՆՈՎԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ
ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Թայմզ երկուշաբթի օրուան իր թիւին մէջ սապէս կը խօսի զինուորական կացութեան վրայ.

«Կացութիւնը միշտ նպաստաւոր է։ Լորտ Ռոպէրթսի յայտարարութիւնը լաւ արդիւնքներ կու տայ, և կ'երեւայ թէ հարաւային կողմի Օրանժցիները պատերազմը պիտի չվերսկսին, ուրիշ բան է եթէ բրիտանական զինուորները ծանր ձախողուած մը կրեն՝ դէպի Բրէթորիա յառաջանալու ատեննին։ Տակաւին մեր կատարելիք գործը, սակայն, շատ դժուարին է։ Պլէօմֆոնթայնի մէջ երկարատեւ դադարը անհրաժեշտ էր, որպէս զի յառաջապահներուն համար պաշար մթերելու ժամանակ ըլլայ։ Պէթուլիայի կամուրջէն անցնող երկաթուղին նորէն սկսած է բանիլ, բայց յայտնի չէ թէ Ուոզվէլը Սթորմպէրկի միացնող երկաթուղիի կարեւոր գիծը վերաբացուա՞ծ է և թէ Նորուալս-Բոնի կամուրջը նորոգուա՞ծ է։ Ընդհանուր յառաջխաղացում մը պէտք չէ կատարել, մինչեւ որ պատրաստութիւնները չաւարտին։ Գալով Ժուպէռ զօրավարին մահուանը, եթէ այդ պարագան Պօէրները կը զրկէ իրենց ամէնէն ժողովրդական ու փորձառու պետէն, պէտք չէ մոռնալ որ այդ մահը առաջ եկած է երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետքը և թէ, բաւական ատենէ ի վեր, Ժուպէռ զօրավարը ուղղակի հրամանատարութիւն մը չէր կատարեր պատերազմի դաշտին վրայ։ Որովհետեւ Պօէրներուն ռազմական ծրագիրը բաւական ատենէ ի վեր որոշուած է, Ժուպէռ զօրավարին մահը նիւթապէս պիտի չվնասէ կացութեան։»

«ԹԱՅՄԶ»ԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Մէյֆէքինկ, 29 մարտ.—Օլիվիէ հրամանատարը այսօր անցաւ Ճամմէրսպէրկի ծանծաղուտը, 200 հոլլով, 4 թնդանօթով և 800 սայլով։ Խումբը, որ կը տարածուի 30 մղոն տարածութեան վրայ, կը բաղկանայ մեծ մասամբ բազմաթիւ կիներէ ու տղոցմէ։ Չէնընկէց եղող առաջապահները մօտակայ կ'երեւան այն հետեւանքներուն նկատմամբ զորս Շթայն նախագահին յայտարարութիւնը կրնայ ունենալ իրենց համար։

Ուէբէնէր.—Քաղաքը գրաւուեցաւ առանց ընդդիմութեան։ Ճամմէրսպէրկի ծանծաղուտէն Քալէտոնը անցնող կամուրջը մեր ձեռքը կը գտնուի։ Անգ. բազմաթիւ զինուորներ մեզի կը հետեւին։ Քաղաքապետը չուզեց հաւատալ թէ Անգլիական զինուորները Օրանժ արշաւելէն ի վեր առաջին անգամն է որ այդ տեսակ մերժում մը կը հանդիպին։

Լուրէնսօ-Մարքէզ, 31 մարտ.—Պ. Հոլլանտ անուն փաստաբան մը և տղեկ Օրանժցի մը գրած էին Թրանսվալի կառավարութեան թէ կը բողոքեն հանքերու քանդման հաւանականութեանը դէմ։ Արդ, այդ երկու անձերը Բրէթորիայէն հետեւեալ պատասխանը ստացեր են.—«Կառավարութեան անդամները ընդհանուր միտքերնուն չեն անցուցած հանքերու քանդումը, թէ իրենք երբեք այդ տեսակ որոշում մը չեն տուած և թէ խնդիրը պաշտօնապէս ծանուցուած է հիւպատոսներուն։»

Բրէթորիայի նախարարաց Խորհուրդին պաշտօնները տակաւին չեն լրացած։ Խորհուրդը հիմա կը բաղկանայ Քրիւկէր նախագահէն և Պ. Պ. Ռէյցէ ու Շոլք Պուրկէրէ։

Բարեյուսոյ Գլուխ, 1 ապրիլ.—Քէքէուիչ գնդապետը, քանի մը օր Բարեյուսոյ Գլուխը մնալէ վերջը, երէկ Քէմպըրլի վերադարձաւ։

Բրէթորիա, 31 մարտ.—Քրիւկէր նախագահը, ճառ մը խօսելու առթիւ, յայտարարեր է որ Ժուպէռ զօրավարին մահուան անկողնին մէջ վերջին փափաքը եղած է որ Լուի Պոթա զօրավարը իրեն յաջորդէ, իբրեւ ընդհանուր հրամանատար։

Պլէօմֆոնթայն, 30 մարտ.—Պօէրներուն գրաւած դիրքը շատ զօրաւոր էր։ Ֆրէնչ զօրավարին ու Լը Կալլէ գնդապետին կողմէ կատարուած շրջանցիկ շարժումներով էր որ կարելի եղաւ Պօէրները ետ մղել։ Պօէրներուն աջ թեւին վրայ կը գտնուէր երկար բլուր մը՝ ծառախիտ կողերով, որ գլխաւոր դիրքին միացած է անտառախիտ և ցած բարձունքով մը։ Դիրքին միւս մասը՝ դէպ ի ձախ՝ կը կազմէն խորտ բորտ բլուրներ՝ բարձր ծայրով մը իրարու միացած։ Լը Կալլէի կիսաբաժինը, որ Պօէրներուն ձախ թեւին վրայ կը գտնուէր, յարձակեցաւ թշնամիին վրայ խոյանքներով։ Պօէրները պարտաւորուեցան հետզհետէ քաշուիլ կեդրոնին վրայ։ Պօէրները հոն լաւ դիրքի մէջ գտնուելով աղէկ ընդդիմութիւն մը ըրին։ Լը Կալլէ գնդապետը իր կուան հոգին կրցաւ զանոնք վանել ատկէ։ Ճակատամարտին սկիզբները Ֆրէնչ զօրավարը դաշտին մէջ նետուեցաւ և մեծ շրջան մը կատարեց թշնամին պաշարելու համար։ Իր շարժումը չաւարտած, Պօէրները զայն տեսնելով, հեռացան իրենց դիրքերէն և Ֆրէնչի ու Լը Կալլէի մէջտեղէն անցնելով աւելի լաւ դիրքերու մէջ քաշուեցան՝ խորունկ հեղեղատի մը եզերքը, ուր կը գտնուէին նաեւ Պօէրներու մեծ մասը՝ թնդանօթներով։ Ֆրէնչ զօրավարը, ռմբակոծութիւն մը կատարելով զանոնք վանեց այդ տեղէն։ Հետեւակները կէս օրին սկսան յարձակումը։ Նորֆոլքի զօրագունդը գրաւեց խորտուբորտ բլուրի մը ստորոտը, յետոյ մինչեւ գագաթը ելաւ, բուռն ճակատամարտ մը մղելով։ Լինքըլնի զօրագունդը աջ կողմին վրայ բլուրի մը տիրեց և պաշտպանեց թնդանօթաձիգները։ Այդ բլուրին վրայ թնդանօթներ հանուեցան՝ մեծ դժուարութեամբ և քիչ ետքը սաստիկ ռմբակոծութիւն մը սկսաւ։ Այդ միջոցին Լոնտոնի կամաւորները կ'ընդհարէին Պօէրներուն։ Թուքէր զօրավարին զօրաբաժնին մնացած մասը անցաւ կէս-շրջանակաձեւ հովիտ մը, որուն վրայէն երկարած է երկաթուղիի գիծը։ Այդ տեղ գետինը հարթ ըլլալով Անգլիացիները ենթակայ էին Պօէրներու կրակին զոր բլուրէ մը կ'արձակէին, սակայն շարունակեցին իրենց յառաջխաղացութիւնը։ Իրաւ է որ կը պաշտպանուէին երկու հրետանիներէ որոնք ռումբ կը տեղային Պօէրներուն վրայ։ Ժամ 4 ին ընդհանուր յառաջխաղացում մը կատարուեցաւ և Պօէրներուն դիրքը վերջնականապէս գրաւուեցաւ։ Այդ դիրքին բարձունքէն շատ լաւ կը տեսնուի Պրանտֆորթը որ բաց դաշտի մը մէջ է՝ 15 մղոն հեռուն։

Ուօրէնթըն, 31 մարտ.—Անգլիացիները մեծ գործունէութիւն ցոյց կու տան։ Կը հսկեն գիշերը տուներու մէջ վառուած լոյսերուն և անոնց շարժումներուն վրայ, կարծելով որ պատերազմի դաշտին հետ հաղորդակցութիւններ կը կատարեն։ Զինուորական ատեանի առջեւ կը դատեն այն բնակիչները որոնց տուներու լոյսի շարժումները կասկածելի կ'երեւան։ Պօէրները այսօր սաստիկ հրացանաձգութիւն մը կատարեցին քաղաքին վրայ։

Պարքլի-Ուէսթ, 30 մարտ.—Ռիէթֆոնթայնի մէջ էր որ Լորտ Մէթհուէնի յառաջապահները հրաման ստացան անմիջապէս Քիմպըրլի վերադառնալ։ Լորտ Մէթհուէն սա յայտարարութիւնը հրատարակեց.—«Հրահանգ ստացայ որ Թրանսվալի արեւմտեան կողմը եթէ չխոովութիւններ ծագին, անմիջապէս վերադառնամ, ապստամբները զսպելու համար։ Բազմաթիւ Պօէրներ կը գտնուին Ֆուրթինսթրիմս և շրջակաները։ Հոս զարմանք կը պատճառէ Լորտ Ռոպէրթսի այն հրամանը թէ Լորտ Մէթհուէն անմիջապէս Քիմպըրլի վերադառնայ։

Մազէրու, 31 մարտ.—Շթայն նախագահը Լէտիպրանտ գնաց համոզելու Պօէրները որ դիմադրեն իրենց անկախութեանը սպառնացող թշնամիին մը։ Հոս բազմաթիւ ռազմամթերք կայ։ Շատ մը յայտարարութիւններ կը բաժնուին ամէն կողմ։

Քիմպըրլի, 31 մարտ.—Հարաւային Աֆրիկէի դաշնակցութիւնը, որուն այժմ կու տան Պ. Սէսիլ Ռոտս ու բարեկամները, կը պահանջէ որ Անգլիա գրաւէ Թրանսվալը և Օրանժը։ Դաշնակցութիւնը միթինկ մը գումարելով որոշեց առաջարկել որ խիստ միջոցներ ձեռք առնուին ապստամբներուն դէմ որոնք զինուորական ատեանի մը առջեւ դատուին։ Դաշնակցութիւնը յայտարարելով որ վստահութիւն չունի Բարեյուսոյ Գլուխին արդի կառավարութեան վրայ, կը պահանջէ որ Անգլիոյ կեդրոնական կառավարութիւնը ձեռք առնէ գաղթավայրին վարչութիւնը, մինչեւ որ բարեկարգութիւնը վերահաստատուի։ Քիմպըրլի Ատվէրթայզըր լրագիրը որ Պ. Սէսիլ Ռոտսի թերթն է, բուռն պայքար մը կը մղէ քաղաքը պաշտպանող զինուորական իշխանութիւններուն դէմ։

Ալլահապատ, 1 ապրիլ.—Զօրավար Սըր Է. Քոլլէն, որ Հնդկաստանի կառավարութեան Խորհրդին զինուորական անդամն է, յայտարարեց թէ Հնդկաստանի բանակը 8,000 անգլիացիներէ և 4,300 բնիկներէ պիտի բաղկանայ (սովորական թիւէն պակաս) մինչեւ հոկտեմբեր, ուրիշ բան է եթէ պատերազմը դադրի։

ԹԻՖՈՆ ՊՕԷՐՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրեն թէ թիֆոն հետզհետէ կը ճարակի պօէր գերիներուն մէջ, որոնք շոգենաւերու մէջ կը գտնուին Սիմընսթաունի առջեւ։ Այդ ախտին ճարակման պատճառ կը համարուի սա պարագան թէ բաց օդի և գործօն կեանքի վարժուած մարդիկ շոգենաւի մը մէջ պահուած են իրարու վրայ դիզուած։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն ապրիլ 2 թուականով.—Պ. Ուէպսթըր Տէվիս, Մ. Նահանգաց Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդականը որ հարաւային Աֆրիկէէն դարձաւ՝ հրաժարեցաւ այդ պաշտօնէն։ Պ. Ուէպսթըր Տէվիս ճառ մը արտասանեց, ուր բանախօսութիւն մը ընելով պիտի ամբաստանէ Անգլիացիները, պիտի գովէ Պօէրները և պիտի յանձնարարէ Մ. Նահանգաց կողմէ միջամտութիւն մը։ Պ. Տէվիս սա կարծիքը յայտնեց թէ.—«Խիղճս թող պիտի չտայ որ հանդարտ քնանամ, եթէ չկրնամ աշխարհի հաղորդել գիտցածներս։»

ՌՈՕՐԷՆԹԸՆ

Ուօրէնթընէն մարտ 31 թուականով կը հեռագրեն.—Երկու հարիւր հեծեալ Պօէրներ Քօրմանսֆոնթայն անցան, դէպ ի Պոթզար ուղղուելով։ Իրենց հետ կը տանէին՝ բազմաթիւ անգլիացի գերիներ։ Քիմպըրլի հիւսիսային արեւելեան ու արեւմտեան կողմերը Պօէրները մեծ գործունէութիւն ցոյց կու տան։ Ամէն օր կ'աւելցնեն իրենց պատնէշները և դիրքերնին հիմա շատ զօրաւոր է։ Շատ մը թնդանօթ ալ ունին, որոնցմով անընդհատ կը ռմբակոծեն Անգլիացիները։ Այնչափ լաւ նշան կ'առնեն որ Անգլիացիները պարտաւորուեցան մէկ մղոն աւելի ետ քաշել Նորթումպըրլանտի հրացանաձիգները։ Թնդանօթաձգութիւններ և հրացանաձգութիւնները միշտ կը շարունակուին։ Վտանգաւոր է Ուօրէնթընի փողոցներէն անցնիլը, վասն զի Պօէրներուն յառաջապահ դիրքերը 400 եարտա հեռուն կը գտնուին գետակէն։ Պօէրները ինչ որ տեսնեն կը զարնեն։ Հոս հեծելազօրք չկայ։ Անգլիական զինուորներուն մեծ մասը Տրոնֆիլտ կը գտնուի, 40 մղոն դէպ ի հարաւ, երկաթուղիի գիծին վրայ։ Պօէրները նաեւ մեծ գործունէութիւն ցոյց կու տան Պարքլի Ուէսթի մօտ։ Պաշարներու տեղական մթերանոցին տնօրէն Պ. Ուէնէր գերի ինկաւ Պօէրներուն ձեռքը, Պլիքֆոնթայնի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Բոլիթիշէ Քորէսփոնտէնց կ'իմանայ թէ Վիէննայի անգլիական դեսպանը, իբրեւ պատասխան այն զրոյցներուն թէ բրիտանական զինուորները հարաւային Աֆրիկէի մէջ պայթուցիկ գնդակներ կը գործածեն, մարտ 22ին ծանուցագիր մը ուղղելով Աւստրիոյ Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան, հերքեր է այդ զրոյցները։ Դեսպանը ըսեր է թէ այդ ծանուցագրին մէջ ռազմամթերքներու սընտուկներուն վրայ գրուած «տըմ-տըմ» բառը կը նշանակէ թէ ատոնք Կալկաթայի մօտ Տըմ-Տըմ գործարանէն բերուած են։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱ

Հոլանտայի կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց այն լուրը թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը դիտողութիւններ ըրած ըլլայ Լա Հէի դահլիճին՝ Հոլանտայի մէջ նախատական հանգամանք ունեցող գրութիւններ և ծաղրանկարներ հրատարակուելուն դէմ։

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Քէփթաուն, 5 ապրիլ.—Հոս և Բարեյուսոյ Գլուխին ու Նաթալի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ երեքշաբթի օրը գումարումներ կատարուեցան։ Խօսողներ ճառեր տրուեցան, պահանջելով որ պօէր հանրապետութիւնները Անգլիոյ միացուին։ Բարեյուսոյ Գլուխին նախարարապետ Պ. Շրայների դէմ աննպաստ ցոյցեր եղան։

Բրէթորիա.—Թրանսվալի կառավարութիւնը ծանոյց թէ Եոհաննէսպուրկ, Պրէթորիա և Քրիւկէրստորփ բնակող Անգլիացիները պէտք է իրենց ընտանիքներով 48 ժամուան մէջ հեռանան Թրանսվալէն։

Լուրէնսօ-Մարքէզ.—Մալորքայէն աղբիւրէ առնուած ապրիլ 1 թուականով հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ մարտ 31ին բուռն ճակատամարտ մը կատարուեր է, Մէյֆէքինկ գտնուող Անգլիացիները փորձեր են դուրս ելլել։ Միեւնոյն ատեն անգլիական հեծելազօրքերը՝ Բլումֆէյ գնդապետին հրամանատարութեամբ՝ յարձակեր են Պօէրներուն վրայ, բայց ետ մղուեր են։ Գնդապետին զինուորներէն 20ը սպաննուեր և 6ն ալ գերի ինկեր են։ Մէյֆէքինկի պաշարումը կը շարունակէ։

Քռոնզթաս.—Շթայն նախագահը յայտարարեց թէ հարաւային Աֆրիկէի երկու հանրապետութիւնները պատգամաւորութիւն մը ղրկած են չէզոք տէրութեանց քով, արիւնհեղութիւնը դադրեցնել տալու համար։

Լոնտոն.—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը ոև է լուր չստացաւ Լորտ Ռոպէրթսէն։ Ֆրէնչ զօրավարը Պլէօմֆոնթայն դարձաւ, վասն զի իր հեծելազօրքերը յոգնած են։

ԿԱԼԷՍԻ իշխանը ու իշխանուհին առջի օրը Քոբէնհակ հասան և ընդունուեցան Տանիմարքայի թագաւորին ու արքայական գերդաստանին կողմէ։ Ժողովուրդը համակրութեան ջերմագին ցոյցերով ընդունեց զանոնք։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը, առջի օրը, Վիէննայի անգլիական դեսպանատունը երթալով, կէս ժամու չափ մնաց։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը, հինգշաբթի, Պերլինի անգլիական դեսպանատունը գնաց։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը Սան-Ռէմօ հասաւ։ Իշխանը Սոֆիայէն մեկնելէն առաջ, յայտարարեր է թէ անձնական գործերով պարտաւորուած է արտասահման երթալ և թէ երկրին վարչութիւնը կը յանձնէ նախարարաց Խորհուրդին։

ՓԻԼԻՓՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.—Մանիլայէն Նիւ-Եօրք հասած վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ ժանտախտը արագօրէն կը ճարակի, մանաւանդ Լուսօն կղզիին մէջ։ Ամերիկեան զինուորներուն գլխաւոր բժիշկը՝ Պ. Սմիթընպէրկ, որ պաշտօն ունի զատ տեղեր յատկացնել ժանտախտաւորներուն համար, կ'ըսէ՝ թէ ժանտախտին ծագումը թէեւ մեծ իրարանցում պատճառած է, սակայն բորոտութիւնը ժանտախտէն աւելի կոտորած կ'ընէ Մանիլայի մէջ, և թէ ամերիկացի զինուորներէն ալ վարակուողներ կան։ Այդ երկու պատուհասները աւելի սաստկացուցած են պատերազմին արհաւիրքը։

—Այն ինկած յօդուած մը հրատարակել տուած է Ուրվիլ sե Ուրվիլի մէջ, ուր ըսելէ յետոյ թէ ամերիկեան զինուորները ծայրայեղութիւններ գործած են, կը յաւելու.—«Այո, պատերազմը սոսկալի բան է։ Խեղճ բնիկներ կը մեռնին անընդհատ կատարուող ընդհարումներու մէջ, իրենց ետին ձգելով ամբողջ ընտանիքներ, մատնուած վիշտի, զրկումներու և դժբաղդութեան։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Նիւ-Եօրքէն կը հեռագրեն Թայմզի.

«Պ. Պրայընի ընտրութիւնը, իբրեւ նախագահ Մ. Նահանգաց, անխուսափելի կը նկատուի։ Այսուհանդերձ նոյնիսկ հանրապետական կուսակցութեան մէջ մտածողներ կան թէ Պ. Պրայընէն զատ ուրիշ տրամադրելի ընտրելի մը միթէ կարելի չէ՞ գտնել։ Այդ պատճառով Պ. Բիլվինտ, որ ինքզինքը տրամադրելի կը նկատէ, ձեռքէն եկածը կ'ընէ առաջ նետուելու համար։ Կը յիշեցնէ թէ Վէնէզուէլայի խնդրին առթիւ այդ փոքր հանրապետութիւնը պաշտպանած է զօրաւոր տէրութեան մը դէմ։ Պ. Բիլվինտ այդ կերպով կը ջանայ շահիլ Անգլիոյ հակառակորդներուն քուէները։ Նախկին նախագահ Պ. Հարիսըն ալ, ինքզինքը հանրապետականներուն ընտրելին կ'առաջարկէ Պ. Մաք Քինլիի տեղ։ Պտոյտներ կը կատարէ ամբողջ երկրին մէջ, քննադատելով Պ. Մաք Քինլիի քաղաքականութիւնը, համակրութիւն յայտնելով պօէրներուն և աւելի խորունկ տեսութիւններ պարզելով Փիլիփփինեանց և Բորթօրիքոյի նկատմամբ։ Ընտրելութիւնը այդ երկու նախկին նախագահներուն, որոնք իրենց կուսակցութեանց և կամ պաշտօնական ընտրելին բուռն բողոքովին հակառակ կարծիքներ կը յայտնեն, կատարուելիք ընտրութեան ամէնէն նուազ հետաքրքրական կողմը չէ։»

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին կը պատրաստէ իր յիշատակներուն երրորդ հատորը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի՝ հարաւային Աֆրիկէի մէջ մեռնող անգլիական զինուորներու այրիներուն ի նպաստ հաստատուած սնտուկին։

ՔԱՄԷՐՈՒՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Պերլինէն կը հեռագրեն Թայմզի.

«Այսօր շատ գէշ լուրեր առնուեցան։ Բնիկներուն շատերը փախան, վասն զի երկրին մէջ անդորրութիւն չի տիրեր։ Արտերը երեսի վրայ մնացին։ Քէօլնիշէ Ցայթունկ կը ծանուցանէ թէ, ապահովութիւն չըլլալուն և գաղթային զինուորներուն անբաւականութեանը պատճառով, երկար տարիներու ճարտարարուեստի ջանքերը բոլորովին կորսուած են։ Կ'երեւայ թէ երկրագործներն ալ շատ կը դանդաղին գաղթավայրին գերման վարչութենէն և տուրքերու ծանրութենէն։»

ՄԱՐՈՔ.—Սթանտարտին Թանժէի թղթակիցը պաշտօնական աղբիւրէ առնելով կը հեռագրէ իր թերթին թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը միայն իրաց վիճակին պահպանման փափաքող է Մարոքի մէջ և թէ զայն փոխելու մասին բան մը պիտի չընէ, ուրիշ բան է եթէ ոև է օտար տէրութեան մը անարդար միջամտութեան հետեւանքով պարտաւորուի այդ տեսակ բան մը ընել։

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց հանդիսաւոր կերպով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ռուսիոյ, Ֆրանսայի ու Սպանիոյ դեսպանները՝ իրենց առաջին թարգմաններով, Սերպիոյ դեսպանատան գործակատարը, առաջին թարգմանը ու Սկիւպի սերպիական հիւպատոսը, Անգլիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդը՝ ընտանիքով և երկու հարիւրէ աւելի օտարազգիներ։ Ներկաներէն ոմանք սենեակապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ զինուորներուն յատկացուած վարկերը կանոնաւոր կերպով վճարուին։

ՖԱԻԳ ՓԱՇԱ.—Վեհ. Սուլթանը ֆէրիգութեան աստիճան շնորհեց Բէրայի հրամանատար միրլիվա Ֆաիգ փաշայի։ Ն. Վեհափառութիւնը իմանալով որ Ֆաիգ փաշա հիւանդ է, կայս. պալատան երկրորդ քարտուղար Իզզէթ պէյը ղրկելով ողջախոհութիւնը հարցնել տուաւ։ Ֆաիգ փաշա, թէեւ հիւանդ, սակայն կայս. պալատ գնաց, երախտագիտութիւն մատուցանելու իրեն եղած կայս. այդ շնորհին համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ազգային տօնին առթիւ, այս առտու, հելլենական դեսպանատան մատուռին մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Ետքը դեսպանը ընդունեց ներկաներուն շնորհաւորութիւնները։

ԹՈՒՐՔՕՀԷԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը, ինչպէս երէկ ծանուցինք, վերջնապէս ընդունեց տասը յօդուածները, զորս իրենց անուններուն սկզբնատառերով ստորագրեցին կայս. կառավարութեան կողմէ Հասան Ֆէհմի փաշա և Նուրի ու Հագգը պէյերը։ Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան հիւանդութեան պատճառով բացակայ էր։ Հելլէն կառավարութեան կողմէ՝ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը և Պ. Պ. Սթէֆանոս ու Նաում։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպանը երէկ այցելութիւն տուաւ Անգլիոյ դեսպանին։

ԱԹԷՆՔԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Բ. Դուռը ծանուցած է հելլենական դեսպանատան որ սահմանագլուխի պայմանագրութեան բանակցութիւնները ժամ առաջ աւարտելով, գործադրուին, որպէս զի հողի և արտի վէճերուն տեղի չմնայ։

ԲՐՈՄԷՆՆԵՐԸ.—Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը զբաղի բրոմէններու կանոնագրին նկատմամբ յաւելումներ և փոփոխութիւններ ընելու։ Հարկ եղած ծրագիրը մօտերս պատրաստուելով Բ. Դրան պիտի մատուցուի։

ԶԷՆՔԵՐՈՒ ԹԱՆԳԱՐԱՆ.—Մաչքայի մօտ շինուելիք թանգարանը, ուր օսմ. բանակին մէջ գործածուած ամէն տեսակ զէնքերը ցոյց պիտի դրուին, մէկ յարկով և քարուկիր պիտի ըլլայ։ Ցատակագծերը պատրաստուած են ճարտարապետներու կողմէ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մաքսատան մէջ գործուած զեղծումներուն համար կատարուած քննութեան տեղեկագիրը մաքսային վերատեսչութեան քննիչ մարմնոյն կողմէ քննուած և որոշուած է պատասխանատու ճանչնալ նոյն մաքսատան պաշտօնեաներէն մէկ քանին։ Տեղեկագիրը մաքսային Խորհուրդին կողմէ ալ պիտի քննուի։

ԷՏԻՐՆԷԻ կուսակալութիւնը նկատելով որ նահանգին կարօտ երկրագործներուն համար թէեւ հարիւր հազար ղրուշի նպաստ հաւաքուած է, սակայն այդ գումարը բաւական չէ պէտքերուն գոհացում տալու, որոշեր է նահանգին բոլոր պաշտօնեաներէն ու քարտուղարներէն հանգանակութիւն մը կատարել, անոնց ամսաթոշակներուն հարիւրին հինգ համեմատութենէն պակաս չըլլալու պայմանով։

ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ Ընկերութիւնը որոշած ըլլալով միայն 16 տարեկանէն վար եղած դպրոցականներէն կէս տոմսակ առնել, կրթական նախարարութիւնը անյարմար գտաւ այդ որոշումը և գրեց Քաղ. ոստիկանութեան ծանուցանել Թրամուէյներու Ընկերութեան թէ բոլոր դպրոցականները, առանց տարիքի նայելու, պէտք է կէս գինով երթեւեկեն։

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ԻՒՂԸ.—Իգտամ կը պատմէ թէ ամիս մը առաջ Եւրոպայէն Էտիրնէի մաքսատունը տարուած իւղերու մասին զեղծում մը գործուեր է։ Այդ իւղերուն համար թէեւ քօնսըլմանին մէջ բամպակի իւղ գրուած էր, սակայն տեղւոյն թաղապետական բժիշկին շիշ մը ձէթ ղրկուեր է տարրալուծելու համար։ Բժիշկը բնականաբար ձէթը տարրալուծելով ըստ այնմ տեղեկագիր տուեր է, եւ բամպակի իւղերը իբրեւ ձէթ քաղաքը ներածուեր են։ Իգտամ կը խնդրէ ձեռնհաս պաշտօնարանէն որ այդ մասին քննութիւն կատարուի։

ՍՈՖԼՈՒԻ (Էտիրնէ) գաւառակին գայմագամի օգնական Նորիկի էֆ. կ'ըսէ Իգտամ, պաշտօնանկ եղած է և դատաստանի պիտի ենթարկուի։

ԳՈՒՐՋԿՈՒՆՃՈՒԻ Ցանաց եկեղեցին զոր Գատըգիւղի մետրապոլիտը գոցել տուեր էր, եղած դիմում մը վրայ, երէկ բացուեցաւ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրեն թէ մինչեւ հիմա հոն հասնող ուխտաւորներուն թիւն է 6,400 Ռուս, 5000 Յոյն, 600 Հայ եւ 300 ուրիշ ազգի քրիստոնեաներ։ Հինգ հազար Ռուսեր և բազմաթիւ Հելլենացիներ ալ մօտերս Երուսաղէմ պիտի հասնին։

ԹԻՖԼԻՍԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Եուսուֆ Զիյա պէյ, երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.—Ալաշէհիր-Ուշաքի երկաթուղիի գիծին վրայ մարտ 16/29ին ընդհարում մը տեղի ունեցեր է տասնըհինգ մաքսանենգներու և Ռէժիի պահակներու միջեւ։ Քանի մը ժամ տեւող հրացանաձգութենէ մը ետքը, մաքսանենգները փախեր են, թողլով չորս ձի որոնց 350 օխա ծխախոտ բեռցած էին։ Ալաշէհիրէն Ուշաք գացող կառախումբը այդ միջոցին պարտաւորուեր է կենալ, վախնալով որ մի՛ գուցէ գնդակները վակոններուն մէջ մտնեն։

ԽՈԶԱԿՆԵՐՈՒ գինը նորէն ինկած է Եւրոպայի մէջ։

ՀԻՃԱԶԻ զօրաբաժինին համար երկու հազար պարկ ալիւր ղրկուած է։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ երկրագործական վարժարանին տիպար ագարակին մէջ տասը արտավար տեղ պիտի յատկացուի վարդի տունկերու մշակութեան համար. Նաեւ վարդի իւղ պատրաստելու յատուկ տեղ մը։

ԻԶՄԻՐԻ Ամալթիա լրագիրը կ'ըսէ թէ Մէանտր գետին երկու կողմի արտերը ողողուած են և անձրեւները դեռ կը շարունակեն, ուստի այս տարուան հունձքերը կ'երեւայ թէ պիտի վնասուին։

ԿԱԶԻ ՊԱՅԹՈՒՄ.—Առջի գիշերը Կալաթա Սէրայի դիմացը գտնուած Թէոտորիտէս դեղարանին մէջ կազի պայթում մը և հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը պատահեցաւ։ Ժամանակէ մը ի վեր, կոյուղիներու նորոգութեան և այդ տեղի կազի խողովակներուն աւրուած ըլլալուն հետեւանքով, կազը դուրս կ'ելլէր և այդ կողմէն անցնողները անոր հոտը կ'առնէին։ Պ. Թէոտորիտէս իմաց տուեր է կազի վարչութեան ու պաշտօնեաներ ղրկելով կազին ժամացոյցը քննել տուեր է, բայց թերութիւն մը չէ տեսնուեր։ Քանի մը օր առաջ դեղարանին առջեւի սալայատակը նորոգող գործաւորներ կազի փոքր խողովակ մը ծակեր և ուրիշ մեծ խողովակ մըն ալ մէկ քանի տեղերէն ճաթեցուցեր են, սակայն կրցեր են հողով ու լաթի կտորներով գոցել ծակերը, ինչ որ բաւական չէ եղեր և կազը նորէն դուրս կ'ելլէր։ Կազի պաշտօնեաները ժամանակ այդ խողովակներուն տեղ նորերը դնելու, թէեւ նորոգութիւն մը կատարեր են։ Առջի գիշերը, Պ. Թէոտորիտէս իր աշկերտներուն հետ տունը վերադարձած ատեն, որ դեղարանին վրայի յարկը կը գտնուի, կը տեսնէ թէ ամբողջ տանը մէջ կազի հոտը անտանելի կերպով տարածուած է։ Ճրագ մը առնելով իր սպասաւորներէն մէկին հետ վար յարկը կ'իջնէ, տեսնելու որ կազաչափ գործիքին ծորակը գո՞ց է թէ ոչ։ Պ. Թէոտորիտէս հազիւ թէ մօտեցած էր այդ գործիքին, որուն ծորակը արդարեւ գոց էր, պայթում մը տեղի ունեցաւ, ամբողջ շէնքը ցնցելով։ Պ. Թէոտորիտէս գետինը նետուեցաւ և երեսին քանի մը տեղերը այրեցան։ Միեւնոյն ատեն դեղարանին մէջ քանի մը առարկաներ բռնկած էին։ Պ. Թէոտորիտէս, հակառակ իր վէրքերին, կրցաւ այրող առարկաները մարել։ Ետքը, վերի յարկը ելաւ և իր կինը ու աղջիկները դուրս հանեց որոնք շուարելով մէյն կրցան փախչիլ։ Դեղարանը թէեւ շատ չվնասուեցաւ, սակայն ստորերկրեայ մասին մէջ գտնուած առարկաները մեծամեծ վնասներ կրած են։ Կազը հոն համախմբուած էր, վասն զի խողովակը կազաչափ գործիքին հասնելէ առաջ անկէ կ'անցնէր։ Արկածը իմացուելուն պէս ոստիկանութիւնը հոն փութաց և քիչ ետքը՝ Չրհանկիլը զինուորները։ Իսկոյն գոցել այն խողովակները որոնք կազ կու տան Մեծ Փողոցին, և հրդեհին առաջքը շուտով առնուեցաւ։

ՆԱՒԻ ՀՐԴԵՀ.—Անցեալ երեքշաբթի Իզմիրի նաւահանգիստը գտնուող առագաստանաւ մը վարի յարկին, ուր ծծումբ մթերուած էր, հրդեհ ծագեցաւ և ծծումբ պարունակող պարկերը սկսան բռնկիլ։ Նաւը նաւահանգիստէն դուրս տարուեցաւ, ուրիշ նաւերու ալ չվնասելու նպատակով։ Հրդեհը մարելու համար շատ աշխատուեցաւ, սակայն կարելի չեղաւ։ Հետեւաբար ծակ մը բանալով նաւը ընկղմեցին։ Նաւը Թահսինարեա էր, հելլենական դրօշ պարզած։ 16,000 ... ծծումբ կար որուն 15,000ը ապահովագրուած։ Ամբողջ ծծումբներուն արժէքը 30,000 ֆր. է։ Ապրանքը ապահովագրուած էր, բայց նաւը ոչ։

ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՌԱՄ.—Առջի գիշերը Գալաթիոյ երգեցիկ սրճարաններէն մէկին մէջ դէպք մը պատահեցաւ։ Մուսթաֆա անուն մարդ մը սիրային յարաբերութիւններ ունէր Քալիրբի անուն սպասուհիի մը հետ։ Աղջիկը, ինչպէս սովորութիւն է, կեղծ ու պատիր խօսքերով կը խաբէր Մուսթաֆան և ստակները կը կորզէր։ Վերջապէս Մուսթաֆա գործը հասկցած ըլլալով, նոյն գիշերը Քալիրբին քովը կանչեց և դանակը ճակտին զարկաւ. Աղջիկը սկսաւ պոռալ. ոստիկանները հասան և Մուսթաֆան ձերբակալեցին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Կ. Պոլսոյ Երաժշտական Ընկերութիւնը գոհացում տալու համար մասնաւորապէս Քատըգիւղի, Ֆէնէրի և Սամաթիոյ հասարակութեանց, այս անգամ վերջին համար գեղեցիկ մաթինէ մը կազմակերպած է Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ մասնակցութեամբ Մաեստրօ Ալֆոնս Միւսթէլի և ծանօթ արուեստագէտներու։

Հետաքրքիր յայտագիրը — ՊԷԹՈՎԷՆ (Symphonie en ut mineur). ՎԷՊԷՐ (Invitation à la valse). ՖՈՒՌԼԱՆԻ (Au crépuscule, Un rossignole) Հ. ՔԷՔԷՆ (Chasse au papillon). ՇՕՊԷՆ (Berceuse). ԼԻՍԹ (Huitième rapsodie). ԿԻՒԻ (A —Petite Marche. B— Divertissement). ԼԱԼՕ (Le roi d'Ys). ՖՈՒՌԼԱՆԻ (Ouverture)։

Պ. Ալֆոնս Միւսթէլ որ նոր հասած է մայրաքաղաքս, պիտի նուագէ հետեւեալ կտորները. ԿԷԼՄԱՆ (Marche nuptiale). ԼԷՄԱՆՍ (Etude). ՄԻՒՍԹԷԼ (Menuet, Rêverie)։

Մուտք 20 ղրշ., մասնաւոր տեղեր 30 ղրշ.։

VIN & SIROP DE DUSART

Պզտիկ հիւանդութիւնները օրուան խնդիր դարձած են։ Իրենց ներկայութիւնն է յայտնի պատճառը բոլոր տարափոխիկ հիւանդութեանց որոնք կը յարձակին աւերուած կազմուածքներու վրայ։ Կուրծքի տկարութեանց սկզբնաւորութիւնն է գլխաւորաբար որ առաջ կու գայ մեր գործարաններուն մէջ ֆոսֆաթ չօր պակասութենէն։ Այս բանին առջեւը առնելու համար բժիշկները Տիւզարի լաքթոֆոսֆաթով գինին կամ օշարակը կը յանձնարարեն։ Այս պատրաստութիւնները կ'օգտուորեն մարսողական պաշտօնները, ոյժը կ'աւելցնեն, կը նորոգեն գործարանները և կը պատրաստեն առողջութեան ու գիրութեան վերադարձը։

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ

Գարեան և Աւանեան եղբայրներու յատուկ ամէն տեսակ զգեստներու կուն, ճաշակաւոր և զուտ Ֆրանսական և Անգլիական այլազան ու ձեւ ներ՝

Դիմեցէ՛ք

Ի՛ Խավեար խան, Թուլումպայի կից, թիւ 46, չուխայի վաճառատունը՝ ուր պիտի գտնէք ամէն ճաշակի և ամէն ասպրանքի քաշակներու գոհացում տուող ընտիր բանքներու ճոխ պէսպիսութիւն մը։

Գիները խիստ Չափաւոր։ 1—3

ԱԶԴԱԳԻՐ

Ս. Հայրապետը հետեւեալ կոնդակը ղրկած է Տ. Թորոս քահանայ Ջուղայեցւոյ, որ, ինչպէս ծանուցինք արդէն, Եկեղեցի անունով կրօնական հանդէս մը սկըսած է հրատարակել Մանչէսթրի մէջ.

Մկրտիչ ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի եւ ողորմութեամբ Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց. Շնորհածին որդւոյ Մայր Աթոռոյս և հարազատ սիրելի բարեպաշտ Տ. Թորոս քահանայի Տ. Իսահակեան Ջուղայեցւոյ, հոգեւոր հովուի Հայոց Մանչէսթր քաղաքի նուիրեմք ողջոյն առաքելական ընդ հայրապետական օրհնութեան։

Գոհունակութեամբ սրտի ընկալեալ զպատուական գրութիւն հորդ. բարեպաշտի տուեալ ի 25 հոկտեմբերի անցելոյ, ուրախ եղաք ընդ ցանկալին քո մտադրութիւն, որ իբրեւ անձնուէր հովիւ ժողովրդեան Աստուծոյ ոչ շատացեալ քահանայութեամբ եւեթ, զհետ լինիլ կամիք բարոյական և մտաւոր դաստիարակութեան հայ ժողովրդեան, որք անդր քան զսահման հեռի գտանին և որոց՝ որք երկրակից են քեզ և քարոզիչք կարգեալ բանին կենաց, հրատարակութեամբ «Եկեղեցի» կրօնական պատուական հանդէսի, որ երբեմն ի լոյս ածէիք ի Կ. Պոլիս, գեղեցիկ և դիւրամեկին ոճով ախորժելի մտաց բանասիրաց։ Ուստի և մեք գովելով զայդ ազգօգուտ մտադրութիւն քո և ձեռնարկ, սովին Հայրապետական կոնդակաւ օրհնեմք զքեզ և զաշխատութիւնդ, մաղթելով յերկնաւոր Հօրէն Ամենակալէ առատացուցանել ի քեզ զշնորհս ամենասուրբ Հոգւոյն իւրոյ, զի կարող լինիցիս մշտատեւ սիրով և կրօնասէր եռանդեամբ զուն գործել յօգուտ և ի փառս Հայ. Ս. Եկեղեցւոյս, զի և դու կատարելով զպարտիսդ անձնուէր սիրով, ընկալցիս աստ զաստուածապարգեւ բարիս ցկեանս կոչմանդ, և ի հանդերձելումն ժառանգակից Ս. Հարցն Հայ. Եկեղեցւոյ։

Ողջ լինել մաղթեմք քեզ ի Տեառնէ ընդ յամայր ամս. Ամէն։

Տուեալ ի 22 Նոյեմբերի 1897 ամի և ըստ տումարիս ՌՅԽԶ, ի Հայրապետութեան մերում Ե. ամի, ի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի, Թ. 1233

ՄԿՐՏԻՉ
Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Ախալքալաքի երկրաշարժէն արկածեալներու մասին հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ մեր Թիֆլիսի Թղթակիցը. «Փետր. 24ին, Թիֆլիսի Նահանգապետի բնակարանին մէջ գումարուեցաւ Ախալքալաքի երկրաշարժէն վնասուածներու օգնող գլխաւոր մասնաժողովին նիստը։ Նիստին բացուելէն առաջ, Նահանգապետը ցոյց տուաւ Թիֆլիսի դիտարանէն ստացած մէկ քարտէսը, ուրկէ սա կը հասկցուէր թէ երկրաշարժը տակաւին կը շարունակուի այն շրջանակներուն մէջ, բայց այնքան թոյլ կերպով որ բնաւ նշմարելի չէ մարդոց։ Պաշտօնեայ Միսխիէվ որ Ախալքալաքէն վերադարձած էր, ծանոյց թէ փետրուար 3ին և 6ին կրկին երկրաշարժի ուժգին ցնցումներ տեղի ունեցան հոն, բայց բարեբաղդաբար քանի մը տուներ միայն փլցուցին և մարդկային վնաս չը պատճառեցին։ Մասնաժողովին դրամարկղի հաշուէն երեւցաւ որ մինչեւ նոյն օրը Թիֆլիսի մասնաժողովին ձեռքը պատրաստ կայ 155,589 ռուբլի, որուն 27,000 ռուբլին հաւաքած է տեղական հայ Թերթը, որ դեռ կը շարունակէ իր բացած հանգանակութիւնը։ Մասնաժողովը արդէն իսկ 20,000 ռուբլի յանձնած է Ախալքալաքի տեղական մասնաժողովին՝ որ մինչեւ այսօր այդ գումարէն 18,000 ռուբլի բաշխած է։ Ախալքալաքի մասնաժողովը խնդրած է նաեւ 225 վրան և 600 Թաղիք։ Թիֆլիսի մասնաժողովը մանրամասն քննութեան ենթարկելով սերմնացու ձեռք բերելու և կենդանիներ գնելու խնդիրները, որոշեց առաջին կէտին համար բանալ 25,000 և երկրորդին համար 20-25,000 ռուբլի վարկ, գործը յանձնելով Ախալքալաքի տեղական մասնաժողովին։

—Դատաստանական խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Պատրիարքական փոխանորդ Ճէվահիրճեան Տ. Գաբրիէլ սրբազանի եւ զբաղեցաւ ամուսնական դատերու վերաբերեալ խնդիրներով, որոնց մասին հարկ եղած տեղեկագիրը պատրաստեց, ներկայացնելու համար Խառն Ժողովին։ Յառաջիկայ Զատկական տօներու առթիւ Դատաստանական խորհուրդը իր նիստերը դադրեցուց։

—Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետը՝ 120 ոսկիի գումար մը ղրկած է Պատրիարքարան, Նպաստից Յանձնաժողովին տրամադրութեանը ներքեւ դրուելու համար։

—Տրապիզոնի առաջնորդական ընտրութիւնը յառաջիկայ սեպտեմբեր ամսուան յետաձգուած է։

—Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ հետեւեալ շրջաբերականը ղրկուած է մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն.—«Հայ ժողովուրդը լաւ ըմբռնած է թէ աղքատաց, կարօտելոց, հիւանդաց և անկելոց օգնելը՝ առաքինութեանց գլխաւորներէն մին է, և այս ներքին համոզմամբ է որ միշտ սատարած է այնպիսեաց եւ զանոնք խնամած է զանազան տեսակ ողորմութեամբ։

«Յիսուսի Քրիստոսի Ս. Յարութեան տօնին առթիւ պատեհագոյն ժամանակ է յիշեցնել մեր ողորմածասէր ժողովրդոց ազգային Հիւանդանոցը, գթութեան այն յարկը, յորում կը պատսպարուին հարիւրաւոր խեղճ ազգայինք։

«Ուստի կը յանձնարարուի բարեխնամ Թաղական և բարեշնորհ քահանայից, որ ազդու ծանուցմամբ յառաջիկայ կիրակի օրէն սկսեալ մինչ նոր կիրակի, իւրաքանչիւր ժամերգութեան ժամանակ ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի մի պնակ շըրջաբերուի Ս. Եկեղեցւոյդ մէջ, և Պատ. Խորհուրդ հոգ տանի յարդիւնաւորութիւն շրջաբերուած պնակին։

«Ամենողորմ Փրկիչն մեր Յիսուս Քրիստոս շնորհէ իւր լուսափայլ Ս. Յարութեան, մեր համայն բարեպաշտ ազգայնոց, ողորմութիւնն ի հանճս իւր ընդունի և պարգեւէ իւր անբաւ բարիքները»: (Կնիք Պատրիարքարանի)։

—Գրած էինք երէկ ուրեմն թիւով թէ Եզնիկի «Ընդդէմ աղանդոց» գործը գերմաներէն լեզուով հրապարակ պիտի ելլէ մօտ օրերս։ Այդ թարգմանութեան ներածութեանը մէջ հրատարակուած է Հ. Գալէմքեարեանի 1898 դեկտ. 15ին Կ. Պոլսէն առ Շմիտ գրած մէկ նամակը, որմէ կ'իմանանք թէ Եզնիկի ձեռագիր մը այսօր և ոչ տեղ կը գտնուի, այլ կայ միայն Վենետիկ Մխիթարեանց քով Եզնիկի Զմիւռնիոյ տպագրութեան (1762ին տպուած) օրինակ, զոր Գէորգ Տէր Յ. Յովհաննէսեան դպիրը 1280ին գտնուած Եզնիկի այն ձեռագրին հետ, որմէ եղած է 1762ին Զմիւռնիոյ տպագրութիւնը, դարձեալ համեմատեր և ձեռագրին տարբերութիւնները վրան նշանակեր է։ Այս Զմիւռնիոյ համեմատուած տպագրութիւնը 1784ին Վենետիկի Մխիթարեանք գներ են։ Զայս ստուգեր է Հ. Գալէմքեարեան 1897ին սեպտ.-ին անձամբ Վենետիկ երթալով և մատենադարանին մէջ աշխատելով։ Իսկ 1280ին գտնուած բուն ձեռագիրը կորսուեր է կամ թերեւս 1845ին Զմիւռնիոյ մեծ հրդեհին այրեր է։ Այս համեմատուած ձեռագրին վրայէն Վենետիկի Մխիթարեանք յետոյ 1826ին Եզնիկի նոր տպագրութիւնը կատարեր են, և Եզնիկ, ինչպէս առաջին անգամ Հ. Գալէմքեարեանի ներածութեանը մէջ գրածէն կ'իմանանք, ցայսօր ինը անգամ (Զմիւռնիա, Վենետիկ, Բարիզ ու Կ. Պոլիս) լոյս տեսեր է։ Շմիտ-Գալէմքեարեանի հրատարակած գերմաներէն թարգմանութիւնը կատարուեր է Հ. Գալէմքեարեանի պատրաստած հայ բնագրին վրայէն, որուն հրատարակութիւնը օր առաջ կատարուիլը ցանկալի է։ Ինչպէս Հ. Գալէմքեարեանէն կ'իմանանք, նոյն Հայրը Վիեննա տպարանապետ և Արամեան Ընկերութեան վարիչ եղած ժամանակ հանգուցեալ Հ. Յովհ. Վ. Գաթրճեանի և Հ. Յակոբոս Վ. Տաշեանի պատրաստած «Սրբազան Պատարագամատոյցք Հայոց» ստուար և հոյակապ հրատարակութեան սկիզբը (1897) դրեր է «Մատենագրութիւնք Հայոց Ա.»։ Նոյնպէս մտադիր է եղեր Եզնիկի բնագիրը իբրեւ Բ. հատոր նոյն հրատարակութեան ի լոյս հանել, որով և իրականացընել մատենագրութիւնները քննական եղանակով ի լոյս հանելու գաղափարը։ Նոյնպէս Եզնիկի գերմաներէն թարգմանութիւնն ալ իբրեւ Ա. հատոր Հայ մատենագրութեանց գերմաներէն թարգմանութեան շարքին՝ լոյս պիտի տեսնէ եղեր։

—Երուսաղէմի մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ մարտ 13 թուականով, «Ս. վանուցս վաղեմի սովորութեանը համեմատ երէկ, Տնտեսի կիրակին, առաւօտեան ըստ պատշաճի ժամերգութենէն ետքը՝ որ կանուխ աւարտեցաւ, ամբողջ միաբանական խումբը Զիթենեաց լեռը բարձրացաւ, մասնաւորապէս ուխտաւորներու յատուկ մեծահանդէս կատարելու համար Յիսուսի Ս. Համբարձման տօնը, զի, ինչպէս գրած ենք ասկից առաջ ալ, Ս. Զատկէն քառասուն օր ետքը, Բուն Համբարձման տօնին, ուխտաւորք արդէն շատո՛նց գացած կ'ըլլան Ս. Երկիրէն. բարեբախտաբար սքանչելի էր օդը ու կարծես կը ծիծաղէր իր գարնանաբոյր դալարիներովն ու սաղարթագեղ ձիթենիներով Յիսուսի այնքան սիրտի սիրած այդ պատուական լեռը՝ յանդիման Երուսաղէմի հիանալի համայնապատկերին ու Յորդանանի և Մեռեալ Ծովուն վրայ տիրապետող բարձրութեամբը։

Հանդիսաւոր էր Ս. Պատարագը՝ զոր ըստ կարգին, մատոյց Նախապատիւ Ծերունի վարդապետներէն մէկը Զաթալթագով, Խաչով ու Գաւազանով, պատիւ մը բացառիկ՝ միայն այն օրուան համար որուն անգամ մըն ալ չի կրնար հանդիպիլ վարդապետը՝ թերեւս բովանդակ իր կեանքին մէջ։ «Հրաշափառը՝ զոր կատարեց հանդիսադիր Սրբազանը, Ուխտը՝ զոր ըրաւ Ս. Ոտնատեղւոյն եկեղեցական միաբանութիւնը և Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները՝ զորս ժառանգաւոր դպիրները եղանակեցին՝ մեծահանդէս էին առհասարակ և ուխտաւորք շա՛տ գոհ մնացին։

«Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը՝ որ իր պատկառելի ներկայութեամբը շուք տուած էր հոգեւորական այս բացառիկ հանդէսին, հետեւելով Երկնաւոր վարդապետին՝ որ յաճախ կը քարոզէր այդ Ս. Լերան վրայ, պատուական քարոզով մը՝ մխիթարեց ժողովրդական բազմութիւնը։ Կէս օրին հազիւ մէկ ժամ մնացած էր՝ երբ աւարտեցան արարողութիւնները, ու միաբանութիւնը՝ ճիշտ միջօրէին, վանք վերադարձաւ, մինչդեռ ուխտաւորները եղանակին պայծառութենէն օգտուելով՝ մինչեւ իրիկուն հոն մնացին ու ման եկան շրջակայ վայրերը՝ ինչպէս Բեթանիա, Գալիլեա, եայլն։

«—Մինչեւ հիմայ վեց հարիւր յիսուն ուխտաւոր եկած են զանազան վայրերէ, և կը յուսացուի որ մինչեւ Աւագ-Շաբաթ՝ որուն տակաւին բաւական ժամանակ կայ, ա՛յսչափ մըն ալ կը ժամանէ՝ որով առ նուազն հազարի կը լեցուի ուխտաւորաց թիւը։»

—Ազգ. Պատրիարքարանէ ուրիշ շրջաբերական մըն ալ ղրկուած է մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն, որպէս զի ըստ սովորութեան, Զատկական տօներու առթիւ, վաղը, կիրակիէ սկսեալ մինչեւ Նոր Կիրակի, յատուկ ծանուցումներով եկեղեցիներու մէջ պնակ շրջաբերուի պարտքի համար բանտարկեալներուն ի նպաստ և արդիւնքը յանձնուի Ազգ. Պատրիարքարանի։

—Ռուս կառավարութիւնը՝ Նոր Բայազիտ գաւառի քանի գիւղերուն որոնք է 24,000 ռուբլի փոխատուութիւն մը ըրեր կերակուրի և սերմնացուի համար։ Այդ գիւղերուն մեծամասնութիւնը հայ է, անանկ որ 6000 ազգայիններ՝ որոնք անցեալ տարուան երաշտէն մեծապէս վնասուած էին, պիտի օգտուին այդ փոխատուութենէն։

—Խարբերդի մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ թէ վերջերս Նորէն Ամերիկա երթալու և հոն գործաւորի կեանքով ապրելու միտում մը ցոյց կը տրուի տեղւոյն ազգայնոց կողմէ, որոնցմէ արդէն 50 անուոր հարկ եղած դիմումները ըրեր են ճամբայ ելլելու արտօնութիւն ստանալու համար։ Չենք գիտեր թէ Խարբերդի առաջնորդը ինչո՞ւ չի համոզեր իր հօտը որ եղած տեղերին մնան և հոն աշխատելով ճարեն իրենց օրապահիկը, քանի որ մինչեւ այսօր Ամերիկա և ուրիշ տեղեր գաղթող Հայերու մեծամասնութիւնը ուրիշ բան չեղաւ՝ եթէ ոչ ազգին մէկ նիւթապէս ու մանաւանդ բարոյապէս սնանկացած հատուածը։

—Թիֆլիսի մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ.— «Բագուի թատրոնական սէզօնը վերջացաւ և խումբը ցրուեց։ Տիկին Սիրանոյշ մարտ ամսուայ ընթացքում ներկայացումներ կը տայ Ռոստովում (Դոնի վրայ), որի համար նա արդէն վաղօրօք վարձել է քաղաքային թատրոնը։ Խմբի մէջն են Աւետեան, Մէլիքեան, Փառանձեմ, Սաֆրազեան տիկինները և Պ. Պ. Աղաեան, Յարութինեան, Աւետեան, Վրոյր, Յովհաննէսեան, Զարիֆեան, Պետրոսեան, Ստեփանեան և ուրիշներ։ Պիտի ներկայացնեն Մեսիա, Մարի Ստիւարտ, Օթելլո, Օրլէանի կոյսը, Ֆռու-Ֆռու, Կամելիազարդ Տիկին, Համլետ և Տիկին Սան-Ժեն. Խմբի միւս մասը սկսել է ներկայացումներ մի շարք Թիֆլիսում, դերասան Յ. Աբելեանի մասնակցութեամբ. այդ խումբին միացել են Օր. Վարդիթեր և Մարի Հրանոյշ։»

Բագուի թատրոնական վերջացող սէզօնին վրայ, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը գտնենք Մասիսի այսօրուան թիւին մէջ։ Բագուէն հաղորդուած. «Սէզօնը նախորդին փայլը ու ոգեւորութիւնը չունեցաւ, գլխաւորաբար նիւթական շահագործութեան տենդոտ պայքարին պատճառաւ որ ընդհանուր կերպով մաշեց կու տար ուրիշ ամէն գրաւում ու ամէն ժամանց, նոյն իսկ բեմականը։ Տիկին Սիրանոյշ որ կենսական ուժը կը կազմէր խումբին, իր յաղող ու կենդանի խաղարկուածքովը գիտցաւ սակայն վառ պահել հանրութեան հետաքրքրութիւնը որքան որ հնար էր. և եղանակին վերջերը մանաւանդ, երեք նոր եւ ուժեղ դերերու մէջ նոր զարկ մը տուաւ թատերական գործին։ Իր նպաստին համար կազմակերպուած փայլուն երեկոյթէն ետքը, որ Կովկասի մէջ աւանդական դարձած համակրանքի իրական արտայայտութիւններու շարք մը առաջ բերաւ, Տիկին Սիրանոյշ թողուց Բագուն։ Ռուս մամուլը գնահատումի անկեղծ շեշտով մը կը խօսի իր վրայ, այս առթիւ արծարծելով նաև յիշատակը ողբացեալ Ադամեանին եւ անոր գտած խանդավառ ընդունելութեանը, որուն կը հաւասարի համակրելի դերասանուհիին տարուէ տարի գտած ընդունելութիւնը։»

—Հ. Արսէն արքեպիսկոպոս Այտընեանի առողջական վիճակին վրայ հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը տրուին։—Վերջին օրերս բաւական բարւոքում նշմարուած է յարգելի ծերունւոյ վիճակին մէջ։ Տոքթ. Լատըն Պաուէր և բրոֆէսսոր Օրթնէր մարտ 28ին բժշկական խորհրդակցութիւն մը կատարեր են, որուն վրայ հիւանդութեան ծանր հանգամանքը բժշկականօրէն ալ ճշդուելով, Հաղորդութիւն տրուեր է հիւանդին։ Միաբանութեան բոլոր անդամները այդ միջոցին ծնրադիր մնացեր են իր մահճակալին քով։ Այտընեան Սրբազանը տկար և դողդոջուն ձայնով մը օրհներ է իր ներկայ և հեռաւոր հոգեւոր զաւակները, և շնորհակալութիւն յայտներ է անոնց ցուցուցած սիրոյն համար։ Ամբողջ միաբանութեան բոլոր անդամները կարգաւ իրենց հօր աջը համբուրեր և օրհնութիւնը առեր են։ Վիեննայի թերթերը ամէն օր տեղեկութիւն կը հաղորդեն հիւանդին առողջական վիճակին վրայ։ Բժշկական ամենօրեայ տեղեկագիրը նախ արքունիք կ'երթայ և յետոյ լրագիրներուն կը հաղորդուի։ Հիւանդին որպիսութիւնը հարցնելու եկողներուն համար վանքի խօսարանին մէջ առանձին տետրակ մը բացուած է։ Բժշկական վերջին տեղեկութիւնները բաւական յուսադրական են, և վտանգը անցած կ'ենթադրուի, մանաւանդ եթէ հիւանդը շարունակէ քիչ մը սնունդ առնել։ Միաբանութեան անդամները գիշեր ցերեկ փոխն ի փոխ կը հսկեն հիւանդին քով։

—Երզնկայի Գաւառային Ժողովը մարտ 12ին գումարուելով, վիճակին Գաւառ. Կրօն. և Թաղ. Ժողովները ընտրեր և տեղեկագիրը յղեր է Պատրիարքարան ի հաստատութիւն։

—Ուրֆայի մեր Թղթակիցը Գ. Կ. Ո., հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ՝ մարտ 5 թուականով.—Տեղւոյս ազգայնոց համար՝ հիմակ ամէնէն աւելի ուշագրաւ խնդիրն է ապահովապէս եկեղեցիի վերանորոգութեան գործը։ Այս ձեռնարկութեան համար պէտք եղած ծախքին հաշիւը՝ ինչպէս արդէն հրատարակուած է, բարդ կողմ մը չունի. շա՛տ պարզ է ընդհակառակը։ Կայս. Իրատէով ճշդուած 53,000 ղրշ. ծախսագումարին 13,000ը տեղացիներէն ու 40,000ը հանգանակութեամբ կամ տարբեր միջոցներով պիտի հայթայթուէր։ Ամսքի այս վերջին կարեւոր մասին համար՝ արդէն դիմում եղած էր Պատրիարքարան. միւս կողմէ՝ Առաջնորդարանն ալ ժամանակ չէր կորսնցներ, քանի գործաւորներու ձմեռնային անգործութեան՝ կամ զեղչեալ վարձքով բանելու պատեհ ատեն էր, գործին մղում կու տար եռանդեամբ, աչքը առած ըլլալով՝ նոյն իսկ փոխառութեանց դիմել ի հարկին, գործը կիսկատար ու հետեւաբար ժողովուրդը յուսախաբ չձգելու համար։

«Գործը այս վիճակին մէջ էր, երբ անցած շաբթու Ազգ. Պատրիարքարանէն միայն 50 ոսկիի գումար մը հասաւ ի պէտս շինութեան գործին։ Իրաւ, այս գումարը՝ կեցած ակնկալութեանց չէր համապատասխաներ, քանի որ 40,000 ղրշ.ի բացը գոցելէ շատ հեռու կը մնայ, բայց միեւնոյն ատեն՝ մենք չենք կրնար վիրաւորել Նպաստից Յանձնաժողովին անձուկ վիճակն ալ, ու գիտենք արդարեւ, թէ աւելի մեծ օգնութիւն մը չպիտի զլացուէր հոգեւորական այս մեծ պէտքին համար, եթէ միջոցները ներէին։

«Կարօտելոց յատուկ Նպաստի գործին պէս, այս բացառիկ կարօտութեան պարագային մէջ ալ՝ տեղւոյս Առաջնորդարանը չուզեր տաղտկացնել իր դեր ստանձնել, ու իր սովորական չափաւորութեամբ ինչպէս կ'իմանանք, փութացած է 50 ոսկի առաքման համար շնորհակալութիւն յայտնել Ազգ. Պատրիարքարանին։

«Նոյն գումարին առաքման առթիւ, եկեղեցւոյ շինութեան գործը ի գլուխ հանելու համար՝ տեղային միջոցներէն նպաստներ հնարաւորելու մասին Պատրիարքական յորդորը աւելի եռանդ ու սրտառնդութիւն յառաջ բերաւ անցած շաբթուընէ ի վեր։

«Աղքատիկներն իսկ՝ սրտաշարժ յօժարութեամբ՝ իրենց հաշւագինէն բան մը կը տրեն կու տան խաղաղցնելու համար կարծես իրենց խիղճը՝ որ պիտի վրդովէր անմասն մնալով այս հոգեշէն գործէն։»

—Թիֆլիսի Ներսէսեան վարժարանին հոգաբարձութիւնը իր վերջին նիստին մէջ որոշեր է Մոնթէվարդ Սեդրակ Մանդինեանի դաստիարակչական գործունէութեան ընծայ-ամեակը տօնել յոբելեան մը կազմակերպելով։ Սեդրակ Մանդինեան՝ իր դաստիարակչական գործունէութեան մեծագոյն մասը նուիրած է Ներսէսեան վարժարանին, ուր ժամանակին հոգաբարձութիւնը իր կողմէ 600 ռուբլի տարեկան ... յոբելեանի հանդէսին կազմակերպութեանը համար։

—Վանայ մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ մարտ 4 թուականով. «Երէկ քաղաքիս Խառն Ժողովը գումարուեցաւ Ներսէս Սրբազանի բնակարանին մէջ, Ն. Սրբազանութեան նախագահութեամբ կարեւոր օրակարգեր լուծելու։ Այդ օրակարգերն էին գլխաւորապէս. Ա. Նոր Թաղ. Ժողովոյ մը ընտրութիւնը։ Բ. Վարագայ Հոգաբարձութեան խնդիրը։ Թաղական ժողովը ընտրուեցաւ տասնըմէկ գաղտնի քուէով՝ նախագահ Սրբազանին կողմէ օրինաց տառին և ոգւոյն վրայ համառօտ բանախօսութենէ մը ետքը։ Ահա նորընտիր Թաղ. Ժողովին անդամները. Գաբրիէլ Ջրտէճեան, Մ. Համբարձում Հիւսեան, Մկրտիչ Մաքսապետեան, Վահան Մարութեան, Կարապետ Իսահակեան, Սահակ Գաֆլեան և Աւետիս Թէրզիպաշեան էֆէնտիները։ Այսպէս ուրեմն նախկին Թաղ. Ժողովը իր յաջորդը ընտրելէ և Պատրիարքարանին վաւերացնել տալէ ետեւ պիտի քաշուի։

«Սակայն զարմանալի չէ՞ք գտներ թէ, ինչպէս վարչութիւն մը իր հրաժարման օրն իսկ հետամուտ կ'ըլլայ 40-50 տարիէ ի վեր հաստատեալ դրութիւն մը փոխելու՝ Վարագայ Հոգաբարձութեան խնդիրը յարուցանելով։ Ահա համառօտ պատմութիւնը այդ խնդրոյն։ Տեղւոյս Խառն Ժողովը իր նախորդ նիստին մէջ, Նախագահ Սրբազանին առաջարկութեամբ լուծեալ կը հրատարակէ Հոգաբարձութեան չորս անդամները, դեր նախագահը Տ. Մեսրոպ քահանայ Ջանիկեան, որովհետեւ շատ ժողովներու նախագահած է, բոկով. Կարապետ Ջրաչեան՝ որովհետեւ բացակայ է, Յովհաննէս Պլուզեան՝ որովհետեւ ուսուցիչ է և Մովսէս Մալոյեան՝ որովհետեւ Առաջնորդարանի գրագիրն է. Աբրահամ Ազուանեան և Հայրապետ Պապիկեան կը պահուին, և անդամ կ'ընտրուին վարչութեան ընտրութեամբ ուրիշ երեք անձեր ալ, նոր դեր-նախագահով մը։ Հոգաբարձական ժողովը, որ բացակայ անդամէն զատ իր ամբողջութեամբ միշտ ժողով կը գումարէ և կը գործէ կանոնաւորութեամբ, լսելով Գաւառ. վարչութեան այս որոշումն ու արձանագրութիւնը, անմիջապէս նիստ կազմելով կը բողոքէ Վանայ Գաւառական վարչութեան սոյն քմահաճ միջամտութեան դէմ, յայտարարելով որ «Վարագ յիսուն տարիէ ի վեր Վանայ Առաջնորդարանի իրաւասութենէն հանուած և ուղղակի Պատրիարքարանի հետ յարաբերութեան մէջ գտնուող վանք մըն է, հետեւաբար Ներսէս Սրբազան՝ իբրեւ Նախագահ Հոգաբարձութեան միայն կրնայ միջամտել վանքին և Որբանոցին գործերուն և ոչ իբրեւ Նախագահ Գաւառ. վարչութեան, որ ոչ մէկ տեսութեամբ իրաւունք ունի լուծել Պատրիարքարանէն ընտրուած և վաւերացուած և Ս. Հայրապետի օրհնութեան կոնդակով հաստատուած հոգաբարձութիւն մը, որ իր պարտուց մէջ թերացած ալ չէ»։ Այս բողոքին վրայ Սրբազանին և Հոգաբարձութեան յարաբերութիւնները, որ արդէն շատ լաւ չէին, վերին աստիճան կը լարուին և անախորժ միջադէպեր կը պատահին, որոնց մասին լռել լաւ կը համարինք։ Տեղւոյս Խառն Ժողովոյ երէկուան նիստին կը հրաւիրուին Հոգաբարձութեան չներժուած երկու անդամները՝ բացատրութիւն տալու իրենց բողոքագրին, որ ուղղուած էր Ներսէս Սրբազանին՝ իբրեւ այցելու հովիւ Վանայ և իբրեւ Նախագահ Հոգաբարձութեան Վարագայ վանուց։ Աւելորդ է ըսել թէ հրաւիրեալները Ժողովին բացատրութիւններ տալու պարտականութենէն ազատ կը համարին ինքզինքնին և չեն ներկայանար։ Ա՛լ չենք գիտեր թէ Ժողովը ի՛նչ որոշում կ'ընէ։ Անշուշտ խնդիրը այլ եւս Պատրիարքարանով պիտի վճռուի։ Բայց ամէն պարագայի մէջ փափաքելի է որ 100 որբէ բաղկացեալ որբանոց մը ունեցող Վարագ, այժմ մանաւանդ, այսօրինակ խնդիրներու ասպարէզ չդառնայ։ Կը լսենք թէ Հոգաբարձութիւնը իր գործառնութեանց երկար տեղեկագրով միասին նախորդ տարուան հաշուեկշիռը պիտի ղրկէ Պատրիարքարան, սպասելով Կեդր. Վարչութեան որոշման և հրամաններուն։

«Կը խոստանանք այդ հաշուեկշիռին և տեղեկագրին ամփոփումը Արեւելքին ղրկել ի հրատարակութիւն։»

ԼՈՅՍ Շաբաթաթերթի 38րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50 վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Լոյսի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Ապրիլ 4ի թերթերէն)

ԼՈՐՏ ՌՈԲԷՐԹՍԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Լորտ Ռոպէրթս Պլէօմֆոնթայնէն ապրիլ 1 թուականով հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան՝ Պրոտուա գնդապետին ձախողուածին վրայ.

«Երէկ Պրոտուա գնդապետը սա տեղեկութիւնները հաղորդեց.

«Գնդապետը որ Թապանչու կը գտնուէր, Պլէմֆոնթայնէն 38 մղոն դէպ ի արեւելք, լուր առաւ թէ թշնամին երկու թեւով կը յառաջանայ հիւսիսէն և արեւելքէն։ Գնդապետը ծանոյց թէ լուրը եթէ ստոյգ ըլլայ, դէպ ի Ջրամբարները պիտի քաշուի որոնք 17 մղոն աւելի մօտ են Պլէօմֆոնթայնի, և ուր ունէինք հեծելազօրքերու երկու գումարտակ, այդ ջրամբարներուն պաշտպանութեանը համար։ Պատասխանեցի գնդապետին թէ 9րդ զօրաբաժինը, թեթեւաշարժ հեծելազօրքերով, այսօր առտուն կանուխ ճամբայ պիտի ելլէ անոր օգնելու համար, և թէ, անհրաժեշտ եթէ դատէ, կրնայ դէպ ի Ջրամբարները քաշուիլ։ Գնդապետը գիշերը այդ տեղը գնաց և վրան կանգնեց։ Այս առտու կանուխ թշնամին ռմբակոծեց զայն և երկու կողմէն յարձակեցաւ անոր վրայ։ Գնդապետը իր երկու հրետանիները և սայլերը անմիջապէս դէպ ի Պլէօմֆոնթայն ղրկեց, իր փոխադրութեան սայլերու մէկ մասը պաշտպանելով հեծելազօրքերու միջոցաւ։ Ջրամբարներէն երկու մղոն հեռուն ճամբան կ'անցնի խորունկ հեղեղատի մը եզերքէն, ուր գիշերը Պօէրներ պահուըտած էին, այնչափ լաւ կերպով որ մեր հետազօտիչները ծանօթացութ անցան առանց զանոնք տեսնելու։ Պօէրները այն ատեն երեւան ելան ու կրակ ըրին, երբ թնդանօթները ու սայլերը ծանծաղուտին մէջն էին. Բանակի կառուղիղներ ու թնդանօթի ձիեր սպաննուեցան և քանի մը թնդանօթներ թշնամիին ձեռքը ինկան։ Միւսները յաջողեցան փախչիլ հեծելազօրքերուն պաշտպանութեամբը որոնք շատ նեղուեցան թշնամիին կրակէն։ Զէօթէրմաութէր տեղակալը, Ռէմինկթընի հետազօտիչներու խումբէն, հեղեղատին մէջէն անցք մը գտած էր զոր Պօէրները չէին գրաւած։ Պրոտուա գնդապետին զինուորներուն մնացած մասը կրցաւ այդ տեղէն անցնիլ և շուտով վերակազմուիլ։ Գնդապետին տեղեկագիրը զոր հիմա ստացայ, ու և է մանրամասնութիւն չի հաղորդեր։ Կը յայտարարէ թէ կորսնցուցած է եօթը թնդանօթ և իր բոլոր գոյքերը։ Մարդու կորուստը 350 կը հաշուէ, որոնց 200ը գերի ինկած։ Այս առտու իմանալով որ Պրոտուա գնդապետը շատ մօտէն պաշարուած է, հրամայեցի Ֆրէնչ զօրավարին որ հեծելազօրքերու երկու կիսաբրածներին հետ անմիջապէս օգնութեան փութայ 9րդ զօրաբաժնին։ Այս վերջինը սքանչելի գնացք մը ետքը ճակատամարտին վայրը հասաւ կէս օրէն երկու ժամ ետքը։ Պօէրները ութը-տասը հազար հոգի էին և թնդանօթ ալ ունէին, բայց տուոնց թիւը յայտնի չէ։»

—Լորտ Ռոպէրթս երկու ժամ ետքը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց.

«Կը կրկնեմ նախորդ հեռագիրս։ Պատնէշի մը մէջ հարիւրապետ մը երեք տեղակալ վիրաւորուեցան։ Երկու տեղակալ ալ անհետացած են։ Թնդանօթաձիգ զինուոր մը սպաննուեցաւ։ Քառասուն ենթասպայ ու զինուոր վիրաւորուած են կամ անհետացած։ Ուրիշ պատնէշի մը բոլոր զինուորները անհետացած են, բաց ի հրամանատարէն ու յիսնապետէ մը։ Առաջին պատնէշը երկու թնդանօթ կորսնցուց և երկրորդը՝ հինգ։ Երկու հեծելագունդերը չվնասուեցան։ Լուր առի թէ թշնամին դէպի Լէտիպրանտ քաշուած է, ջրամբարին մօտ վիրաւորուած անգլիական 12 սպայ և 70 զինուոր թողլով։ Շրջուն հիւանդանոց մը ղրկեցինք զանոնք առնելու համար։»

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 ապրիլ.—Պոշոֆի մէջ Լորտ Մէթհուէնի զինուորներուն և Պօէրներու միջեւ կատարուած ընդհարումի մը հետեւանքով, Ֆրանսացի մը Վիլլպուա Մառէօյլ գնդապետը՝ Պօէրներուն սպայակոյտի պետը՝ սպաննուեցաւ եօթը Պօէրներու հետ։

— Քանի մը օրէ ի վեր Լէտիպրանտի շրջակայքը գտնուող Պօէրները կը շարունակեն յառաջանալ Պլէօմֆոնթէյնի վրայ։ Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռէտտէսպուրկի մէջ, Պլէօմֆոնթայնի հարաւային կողմը, Պօէրները գերի բռներ են անգլիական հինգ գումարտակներ։

—Քսան հազար պօէր ձիաւորներ կը պաշարեն Պլէօմֆոնթայնը։ Կարեւոր ճակատամարտ մը անխուսափելի կը նկատուի։

— Սըր Ռըտվէրս Պըլըր Նաթալի իր բանակով որ 35,000 հոգիէ կը բաղկանայ, կը պատրաստուի յարձակիլ Պօէրներուն վրայ որոնք զօրաւոր կերպով ամրացած են Պիկկարսպերկի մէջ։

—Կը հաստատուի այն զրոյցը թէ Պ. Շրայնէր հրաժարեր է Բարեյուսոյ Գիւխի նախարարապետութեան պաշտօնէն։

—Վեց հազար Պօէրներ զօրաւոր դիրք մը կը գրաւեն Պլէօմֆոնթէյնի հիւսիսային կողմը։ Պօէրական ուրիշ խումբեր ալ հարաւային արեւելեան կողմը կը գտնուին։ Ճակատամարտ մը սկսած է։

—Մէյֆքինկի անգլիական զինուորները դէպ ի դուրս յարձակում մը կատարելով 36 հոգի կորսնցուցին։ Բըլմէր գնդապետը որ օգնութեան կ'երթար Մէյֆքինկի, ծանր կորուստներ կրեց։ Իր սպաներէն հինգը գերի ինկան։

—Պօէրական զօրախումբեր հետզհետէ միանալով կը սեղմեն Պլէօմֆոնթայնի շրջանակը։ Լորտ Ռոպէրթս վճռական ճակատամարտ մը սկսած է, որուն արդիւնքը տակաւին յայտնի չէ։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԼԱ ՀԷՅ.—Հոլանտայի Երեսփոխանական ժողովը բուռն վիճաբանութենէ մը ետքը, ընդունեց իրաւարարութեան միջազգային պայմանադրութիւնը զոր ստորագրուած էր Լա Հէյի խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդը։

ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ արքայական հրամանագիր մը որ կը ջնջէ յունիս 22ի հրամանագիրը որ օրէնքի կարգ անցուցած էր քաղաքական միջոցները, և զոր Խորհրդարանը չէր ընդունած։ Մամուլը կը շնորհաւորէ նախարարութիւնը այդ որոշումին համար։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852 ին

Կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր ինշուրընս Պիւլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթէր։

Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականական ապրանք, եւն, եւն, ամենանպաստաւոր պայմաններով, ո և է կերպով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ
Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՓՈՆՏ ՍԵԼԸՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա
82—104

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ
THE MUTUAL LIFE INSURANCE COMPANY OF NEW-YORK
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 437 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուրուիք.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Մ. Բ. Լ. ՕՆԱՌ, ընդհանուր գործակալ, Սուլթանհամամ խան, Կամուրջին մօտ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս:

ԷՔԻԹԱՊԼ
Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց

Աշխարհիս էն հզօրն և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն

Միայն 20 տարեվճարով

Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի

(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց Թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուան մէջ	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը

Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ

489

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. հրամանաւ արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.

1898 ի հասոյթք 34,775,462 »

1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ժամ. 164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒՋ

Ղալաթիա, Փոսթայի փող. (Ալ. ... Մ...)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԵՈՏՈՐ ԲԼԵՔԷՆ

524

ՏՈՔԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի Սիթէ տը Բերա, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ա. Թ.): Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբաստ: Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ:

Աղքատաց ձրի 490

ՇԱՊՕԹՕՒ ՖՕՍՖՕԳԼԻՍԷՐԱԹ ՏԸ ՇՕԻ ԳԻՆԻՆ
VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն ձեւը որուն տակ Ֆօսֆաթ տը Շօն կը գտնուի մարմին մէջ: Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի Ֆօսֆոռէն-ախտ. Գլուղին, դանդաղողութեան, տըտէնօրեան, և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ: Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ:

Կեդրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները:

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տոք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Բերայի ... Չիչէկ ... Զէյթունեան ...)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատառապէ ցաւած ... կը լեցնեն. ...

Նորահնար ակռաներու, ... և ... բնականին ...

Ձեռնի ... կը ...

Տ. Պ. Զանձէրը ... (... ...) ... :

Մտն ի.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !!

197

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարժուան երթեւեկութիւնք

28 10 Օտէսա ժամը 4էն յետ միջօրէի

Դ 29 11 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ... 10էն միջօրէէն առաջ ... Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Բ...

Ե 30 12 Օ..էսա ժամը 0էն միջօրէէն ...

Եշ 30 12 Ինէպօլու, Սինոպ Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում ... ժամը 1էն յետ միջօրէի

Ուր. 31/13 Օտէսա ժամը 4էն յետ միջօրէի

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ծնօտ, վէրք եւն: Անմահ դեղ այտուցներու և կոշտի համար:

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը):

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով:

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ՋՈՒՐԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թ Թեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քրտնած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ: Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տեղաւորուին: Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը անհասարկ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վըտանգաւոր հետեւութիւններէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ ձգուին, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել: ՔՕՆԵԷԻ ՔԱՐՍԻԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն չնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծատապը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնշիթը, թոքի բորբոքումը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները: ՔՕՆԵԷԻ ՔԱՐՍԻԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները: 24—60

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տռանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանօսի նման զգուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել:

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօռեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի: Ազդեցութիւն անմիջական: ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ: Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու: Պնդութիւն, գլխուցաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն:

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ:

504 12—52

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուակիր մը (20 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՎԻՍ Էֆէնդի խան, Բաղչէ Ղաբու Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմըն Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Էֆէնդի համի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նախակառան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ

Մահմուտ Փաշա, Զարըլը խան, Թիւ 21 194

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Բուլվառ տէ Իթալիէնի անկիւնը): Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, առով իր գրասենեակներն ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42:

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորուած երաշխաւորութեան պաշտօնական գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.: Ապահովագրութիւն որ կը գտնի՝ 4,545,160,943 ֆր.: Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն:

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի:

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերադարձին Ընկերութեան բոլոր շահերը: Եթէ մասնակից էք, և կամ ապագային խիստ շահեկան է ձեզի համար հանդամ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւններ: Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք: Թարէր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրէն չորս երաշխաւորելով առնելու, նոյնպէս տարեվճարներու ետ դարձնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ: Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւնն ...րու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա Ժ. ՌՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ. Բէնէփշ-Պասուըրաւկ

192 Ա. ԶՈՒՆՀԱՅԵԱՆ

Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԻՆ ԳԻՆԻ եւեսունընուլ տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու: Դիմել Օրթաքիւղ, հանգուցեալ մուխթար Ցակոբ աղայի տունը:

ԼԱՆՔԱԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 143 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 320 միլիոն:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էսսէքս Ջիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ

» Ռուտոլֆ Հօֆօս, Դեր-Նախագահ.

» Ժօզէֆ Հօֆօս, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.

» Գուստավ Նաքօ, » » » »

» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.

Թէոտոր Բօնձէն

Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն:

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Ապրիլ 10ին Սիւռէասի, Մարսիլիայէն

» 16ին Փօռժի, Անատոլուի եզերքէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ապրիլ 11ին Սիւռէասի, Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում:

» 17ին Փօռժի, ուղղակի Մարսիլիա

» 7ին Առմէնի, Անատոլուի եզերք

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2-րդ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաքէօյ վրայ: 516 Թ. ԲՐՕՆՏ

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլ, Պոլսոյ, Իզմիրի, ... և Սեւ Ծովի միջեւ ...

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	
Բամալէօ	3000	Թիպէ	
Ռէգիա	3000	Նէլէթիս	
Թէյացը	3000	Օսայրիս	
Մեմնոնեան	3000	Մէրմա	
Ծարոս	3000	Սֆինքս	
Յամանիք	3000	Փեօրբիս	
Յարբոթիս	1500	Փուլինա	

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ոււեթօլ խան

ՃԷՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.

194 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Պոլսոյ ... և Լիվէրփուլի ...

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	
Ալմաքիա	7718	Սամարիա	
Քեղուրիա	7718	Սամարիթա	
Սէրվիա	7391	Մարմարա	
Ալբանիա	7368	Ալգերա	
Փավոնիա	5537	Սարոյաւս	
Սէֆալոնիա	5517	Քարիքա	
Ռալլիա	4809	Քալմիրա	
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	
Ալէրրօ	2143	Մարոցցօ	
Թէոսօ	1876	Քամարիտա	
Սէրվոնիա	1614	Լաւրանիա	
Դէզավարիա	4345		

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ Joly et Seager

Մէյմանէճիլէ խան, Թիւ 6, 7, 8, ... Թիւ. ...

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Լոնտոնէ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	136
Ալէքթօ	3607	Դօնկօ	2906	Կրօտինօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անձէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հէրօ	775	Մարչէլլօ	3709	Սերբօ	1735
Արիօսթօ	2377	Էլպօ	4511	Հիտալկօ	1581	Մէքսիքօ	3557	Սիլվիօ	1193
Բասսանօ	1832	Էօմբնօ	957	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սըէրօ	1200
Բորոտինօ	1264	Էուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնթէվիտէօ	1735	Թասսօ	1328
Բրավօ	1076	Ֆրանքօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրիւնօ	841	Ֆինլանտօ	504	Ժաքօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրքօ	3327
Բուֆֆալօ	4431	Իտրօ	2454	Իտահօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4038	Թօրրինօ	487
Դալիբսօ	1537	Իրաքօ	1481	Կիլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Դամէօ	1244	Ֆլօրա	954	Քօլբրինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Դասօ	1094	Ֆինկալօ	1823	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբրալթօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Րիալթօ	2329	Վօլթուրնօ	2896
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէանտրօ	2274	Րինալտօ	1663	Ուէտօ	1850
Դինօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գլորիատօ	4235	Կրանատօ	1342	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1782		

Բլէօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:

Իտրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 14ին:

Մարչէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 6ին և 20ին հոս կը սպասուի:

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀՒԼՏ ԸՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377